

MANUÁL PRE INFORMOVANIE A KOMUNIKÁCIU

pre operačný program Výskum a inovácie

Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky
Riadiaci orgán pre operačný program Výskum a inovácie
verzia 1.3, jún 2017¹

OBSAH

Úvod	3
1 Základné pravidlá pre nakladanie s prostriedkami EŠIF v oblasti komunikácie	4
1.1 Definície pojmov a skratky	4
1.2 Zoznam použitých skratiek	5
2 Právny rámec	6
3 Pravidlá pre používanie informačných a komunikačných opatrení	7
3.1 Informačné a komunikačné opatrenia RO/SO pre OP Val	7
3.2. Informačné a komunikačné opatrenia RO/SO pre OP Val zamerané na potenciálnych žiadateľov a prijímateľov	7
3.2.1. Informačné opatrenia RO/SO pre potenciálnych žiadateľov	7
3.2.2. Informačné opatrenia RO/SO pre prijímateľov	8
3.2.2.1 Zoznam projektov, ktoré boli spolufinancované z EŠIF	8
3.3 Povinnosti prijímateľa v oblasti informovania	8
3.4 Povinné nástroje informovania a komunikácie pre RO, SO aj prijímateľa	9
4 Technické vlastnosti zobrazenia znaku EÚ a odkaz na fond alebo fondy	10
5 Technické vlastnosti nástrojov informovania a komunikácie	10
5.1 Pútač	10
5.2 Stála tabuľa	11
5.3 Plagát	12
5.4 Pokyny pre webové sídlo prijímateľa	12
5.5 Pokyny pri výrobe informačných materiálov a dokumentov	13
5.6 Pokyny pri výrobe propagačných a informačných predmetov	13
5.7 Pokyny pri označovaní majetku a spotrebného materiálu	14
5.7.1 Dlhodobý majetok	14
5.7.2 Spotrebný materiál	14
5.8 Pokyny pri organizovaní informačných aktivít	15
5.9 Pokyny pre propagáciu v médiách	15
6 Pokyny na vytvorenie znaku EÚ a vymedzenie štandardných farieb	15
7 Grafické normy na vytvorenie znaku EÚ a vymedzenie štandardných farieb	16
8 Príklady použitia vlajky EÚ a názvu fondu	18
9 Príklady použitia znaku EÚ, vlajky EÚ, vlajky a znaku EÚ, loga RO, loga SO alebo OP	18
10 Príklady použitia znaku EÚ v prípade hradenia z viacerých programov a viac fondov súčasne	20
11 Veľkosť znaku a loga EÚ	20
12 Nesprávne používanie znaku EÚ	21
13 Pokyny na použitie loga OP Val a vymedzenie štandardných farieb	22

ÚVOD

Manuál pre informovanie a komunikáciu (ďalej len „Manuál“) predstavuje dokument, ktorého úlohou je dosiahnutie jednoznačnej a unifikovanej identifikácie projektov realizovaných prostredníctvom Operačného programu Výskum a inovácie (ďalej len „OP Val“). Prostredníctvom Manuálu sú zadané minimálne štandardy a jednotné postupy v oblasti informovania a komunikácie o OP Val, tzv. povinné prvky, záväzné pre všetky subjekty zapojené do riadenia a implementácie OP Val. Naplnením tohto cieľa sa prispeje k tomu, aby Slovensko využilo všetky ponúkané možnosti a finančné zdroje z programov Európskej únie (ďalej len „EÚ“) čo najefektívnejšie a v prospech všetkých svojich občanov.

Nové programové obdobie 2014 – 2020 nadväzuje na skúsenosti, ktoré boli získané pri čerpaní prostriedkov minulého obdobia, preto považujeme za nevyhnutné využiť ich a prostredníctvom toho kvalitne nastaviť systém riadenia Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“). Vzhľadom na uvedené je potrebné využiť pozitívne predchádzajúce skúsenosti, zabezpečiť už spomínané odovzdávanie a využívanie nadobudnutých skúseností, ale aj zaviesť a osvojiť si nové prvky v systéme a zamerať sa na neustále skvalitňovanie procesov riadenia a koordinácie.

Cieľom, ktorý chce Riadiaci orgán (ďalej len „RO“) prostredníctvom vydania tohto Manuálu dosiahnuť, je dodržiavanie minimálnych štandardov a jednotných postupov v oblasti informovania a komunikácie o EÚ a operačných programoch (ďalej len „OP“), záväzných pre všetky riadiace orgány a pre všetky procesy riadenia EŠIF. Naplnením tohto cieľa sa prispeje k tomu, aby Slovensko využilo všetky ponúkané možnosti a finančné zdroje z programov EÚ čo najefektívnejšie a v prospech všetkých svojich občanov.

Dokument je určený prijímateľom pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“) prostredníctvom OP Val. Jeho obsahom sú povinnosti prijímateľov v oblasti informovania a komunikácie o projektoch realizovaných za pomoci prostriedkov z OP Val, vrátane správneho používania povinných prvkov.

Hlavnú zodpovednosť za zabezpečenie informovania a komunikácie o OP Val nesie Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) ako RO pre OP Val. Do implementačnej štruktúry OP Val sú v pozícii sprostredkovateľských orgánov (ďalej len „SO“) zapojené:

- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky,
- Výskumná agentúra.

Hlavnými cieľmi informačných a komunikačných aktivít je:

- poskytnúť informácie o dostupnosti EŠIF pre prijímateľov,
- zviditeľňovať úlohu EŠIF pri rozvoji členskej krajiny EÚ,
- napomáhať napĺňaniu cieľov a uskutočňovaniu opatrení podporovaných EŠIF pri realizácii projektov OP Val.

¹Povinnosťou prijímateľa je riadiť sa aktuálnou verziou všetkých dokumentov v oblasti informovania a komunikácie.

Jednou z podmienok poskytnutia príspevku z EŠIF je v zmysle všeobecného nariadenia aj vykonávanie opatrení v oblasti informovania a komunikácie. Nariadenie definuje v oblasti informovania a komunikácie, okrem povinností RO, aj zodpovednosť prijímateľov v súvislosti s opatreniami zameranými na oblasť informovania a komunikácie. V prípade, že táto požiadavka nebude splnená, môže zo strany EK dôjsť ku kráteniu finančných prostriedkov. Prijímateľ je zodpovedný za zabezpečenie informovania verejnosti, účastníkov projektu a budúcich užívateľov výsledkov projektu o zdrojoch financovania projektu. Je povinný informovať o EŠIF a o OP Val, cez ktorý je alebo bude príslušný projekt realizovaný.

Prijímateľa sú povinní dodržiavať pravidlá pre jednotlivé nástroje komunikácie týkajúce sa formy, vzhľadu, veľkosti, doby trvania informačných aktivít a ich umiestnenia. Náklady na informovanie a komunikáciu sú oprávnenými nákladmi v prípade, že sú súčasťou rozpočtu projektu. Prijímateľ je povinný uchovávať všetky doklady súvisiace s informovaním a komunikáciou o podpore, ktorú projekt získal, pre prípad kontroly v lehote stanovenej príslušnou legislatívou a Zmluvou o poskytnutí NFP. Prijímateľ je povinný zo všetkých realizovaných aktivít informovania a komunikácie zhotoviť dokumentáciu vo forme fotografického či audiovizuálneho záznamu. Ak nie je možné zhotovenie takého záznamu, prijímateľ zverejní článok či leták s informáciami o projekte. V prípade, že požiadavky na komunikáciu nebudú zo strany prijímateľa riadne splnené, môže byť od neho požadované vrátenie časti alebo celkovej sumy finančných prostriedkov poskytnutých na predmetnú oblasť.

Prijímateľ predkladá monitorovacie správy o priebehu realizácie projektu, ktoré vo vzťahu k oblasti informovania a komunikácie môžu slúžiť ako zdroj príkladov osvedčenej praxe.

1.1 DEFINÍCIE POJMOV A SKRATKY

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)

Fondy EÚ určené k realizácii Spoločného strategického rámca: Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Kohézny fond (KF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF).

Operačný program Výskum a inovácie (OP Val)

Základný strategický dokument tematickej, finančnej a technickej povahy pre oblasť výskumu, vývoja, inovácií a podporu malých a stredných podnikov, v ktorom sú popísané konkrétne ciele a priority pre čerpanie finančných prostriedkov z EFRR v programovom období 2014 - 2020, ktoré chce členský štát v uvedených tematických oblastiach dosiahnuť a akým spôsobom, s väzbou na Partnerskú dohodu SR na roky 2014 – 2020 a stratégiu EÚ 2020. Ide o záväzný dokument pre RO a SO programu voči EK.

Prijímateľ (P)

Verejný alebo súkromný subjekt zodpovedný za zahájenie, realizáciu či udržanie projektu spolufinancovaného z EŠIF, ktorý na základe právneho aktu o poskytnutí podpory a pri splnení v ňom stanovených podmienok predkladá RO/SO žiadosť o platbu (resp. jednotnú žiadosť alebo žiadosť o dotáciu) a prijíma nárokové finančné prostriedky z verejných zdrojov.

Ročný komunikačný plán (RKP)

Ročný komunikačný plán je dokument, ktorý predstavuje komunikačný plán každého OP na daný rok. Ročné komunikačné plány upresňujú komunikačnú stratégiu, obsahujú konkrétne informácie o plánovaných informačných a propagačných aktivitách vrátane vyčíslenia príslušných monitorovacích indikátorov v danom roku, predpokladaných nákladov, termínov realizácie a pod.

Riadiaci orgán (RO)

Národný, regionálny alebo miestny orgán verejnej moci určený členským štátom na realizáciu OP, ktorý zodpovedá za riadenie programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia. V podmienkach Slovenskej republiky určuje riadiaci orgán vláda SR. Pre OP Val bol uznesením vlády SR č. 230/2014 určené Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR ako riadiaci orgán.

Komunikačná stratégia pre OP Val

Dokument, ktorý predstavuje rámcovú komunikačnú stratégiu pre OP Val v programovom období 2014 - 2020, ktorá je rozpracovávaná každoročne do ročných komunikačných plánov.

Sprostredkovateľský orgán (SO)

Ministerstvo, ústredný orgán štátnej správy, samosprávny kraj, obec alebo iná právnická osoba, ktorá má odborné, personálne a materiálne predpoklady na plnenie určitých úloh riadiaceho orgánu podľa čl. 123 ods. 6 všeobecného nariadenia a to na základe písomného poverenia riadiaceho orgánu sprostredkovateľskému orgánu na výkon časti úloh riadiaceho orgánu. V prípade OP Val úlohu SO vykonávajú Ministerstvo hospodárstva SR a Výskumná agentúra.

Webové sídlo OP (www.opvai.sk)

Jedná sa o spoločné webové sídlo operačného programu.

1.2 ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

Tabuľka 1 Zoznam použitých skratiek

SKRATKA	VÝZNAM
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
KF	Kohézny fond
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej Republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej Republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
OP	Operačný program
OP Val	Operačný program Výskum a inovácie
P	Prijímateľ
PO	programové obdobie
RO	Riadiaci orgán
RKP	Ročný komunikačný plán
KS	Komunikačná stratégia operačného programu Výskum a inovácie
SO	Sprostredkovateľský orgán
SR	Slovenská republika
ÚV SR	Úrad vlády SR
VA	Výskumná agentúra

2 PRÁVNÝ RÁMEC

1. Manuálu a aktivít v ňom obsiahnutých sa dotýkajú predovšetkým tieto právne akty:

a) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (ďalej len „všeobecné nariadenie“);

b) Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 821/2014 z 28. júla 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013, pokiaľ ide o podrobné pravidlá pre prevod a správu programových príspevkov, podávanie správ o finančných nástrojoch, technické vlastnosti informačných a komunikačných opatrení týkajúcich sa operácií a systém na zaznamenávanie a uchovávanie údajov;

2. Právne predpisy a iné dokumenty na úrovni SR:

a) Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o príspevku z EŠIF“);

b) Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o finančnej kontrole“);

c) Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“);

d) Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

e) Zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov;

f) Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „tlačový zákon“) v znení neskorších predpisov;

g) Systém riadenia Európskych štrukturálnych a investičných fondov;

h) Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 zo 4. marca 2014 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

3. Na vykonávanie nariadení EK vydáva delegované a implementačné akty, ktoré riešia jednotlivé aspekty upravené v legislatíve EÚ. Zároveň podrobná úprava niektorých skutočností môže byť bližšie špecifikovaná v rámci usmernení EK. Uvádzaná legislatíva poskytuje základný prehľad relevantnej legislatívy vo vzťahu k ustanoveniam Systému riadenia EŠIF. Záväzná a oficiálne znenie právnych aktov je zverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie dostupnom na internetovej adrese:

<http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=sk>

4. Ostatné právne akty sú uvedené v Systéme riadenia EŠIF, Kapitola 1.1 Legislatíva EÚ a SR.

3 PRAVIDLÁ PRE POUŽÍVANIE INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH OPATRENÍ

3.1 INFORMAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ OPATRENIA RO/SO PRE OP Val

RO zabezpečuje, aby sa informačné a komunikačné opatrenia vykonávali v súlade s Komunikačnou stratégiou (ďalej len „KS“), a so zámerom čo najširšieho mediálneho pokrytia týchto opatrení, s použitím rôznych foriem a metód komunikácie na optimálnej úrovni.

RO pre OP Val je zodpovedný za zrealizovanie najmä dole uvedených informačných a komunikačných opatrení:

- organizáciu hlavnej informačnej aktivity, ktorou sa zverejní spustenie operačného programu, a to aj pred schválením KS,
- organizáciu jednej hlavnej informačnej aktivity za rok, ktorá podporuje príležitosti v oblasti financovania, realizovanie stratégie a informuje o úspechoch OP Val, vrátane prípadných veľkých projektov, spoločných akčných plánov a iných príkladov projektov v rámci dobrej praxe,
- zobrazenie znaku EÚ v priestoroch sídla RO/SO, minimálne vo forme plagátu rozmerov A3,
- elektronické zverejnenie zoznamu projektov na webovom sídle OP (bližšie rozpracované v kapitole 3.2.2.1 tohto manuálu),
- uvedenie príkladov úspešne implementovaných projektov na webovom sídle OP Val, pričom príklady budú uvedené aj v anglickom jazyku. Príklady projektov sa uvádzajú v štruktúre: Operačný program, prioritná os, špecifický cieľ, meno prijímateľa, názov projektu, zhrnutie projektu (opis, cieľ, zámer projektu), dátum začiatku projektu, dátum ukončenia projektu, celkové oprávnené výdavky, výška NFP a fotodokumentácia (minimálne jedna fotografia). Príklady projektov sa uvádzajú priebežne. Počet uvedených príkladov je na zvážení RO;
- aktualizovanie informácií o vykonávaní OP Val vrátane jeho hlavných úspechov na webovom sídle OP (www.opvai.sk).

V súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi zapojí RO/SO do informačných a komunikačných opatrení minimálne jeden z týchto subjektov:

- štátne, regionálne a miestne orgány a rozvojové agentúry,
- obchodné a profesijné združenia,
- hospodárski a sociálni partneri,
- mimovládne organizácie,
- organizácie zastupujúce podnikateľov,
- informačné centrá pri zastupiteľstvách Európy, ako aj zastúpenia EK v členských štátoch,
- vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Tieto subjekty budú efektívne šíriť informácie opísané v článku 115, ods. 1 všeobecného nariadenia.

3.2 INFORMAČNÉ OPATRENIA RO/SO PRE OP Val ZAMERANÉ NA POTENCIÁLNYCH ŽIADATEĽOV A PRIJÍMATEĽOV

3.2.1 INFORMAČNÉ OPATRENIA RO A SO PRE POTENCIÁLNYCH ŽIADATEĽOV

V súlade s KS OPVal RO/SO (aj v súlade s RKP) zabezpečí, aby sa informácie o stratégii a cieľoch OP Val a jeho možnostiach financovania ponúkaných v rámci spoločnej podpory z EÚ a Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) optimálne a efektívne rozširovali medzi potenciálnych žiadateľov a všetky zainteresované strany, spolu s podrobnými informáciami o finančnej podpore z príslušných fondov.

RO/SO zabezpečí, aby mali potenciálni žiadatelia prístup k relevantným aktualizovaným informáciám a aby s prihliadnutím na dostupnosť elektronických alebo iných komunikačných služieb pre potenciálnych žiadateľov boli informovaní najmä o:

- možnostiach financovania a začiatku predkladania žiadostí o poskytnutie NFP,
- podmienkach oprávnenosti výdavkov, ktoré majú žiadatelia splniť na to, aby sa kvalifikovali na podporu na základe OP Val,
- opise postupov na preskúmanie žiadostí o poskytnutie NFP a o príslušných lehotách,
- kritériách pre hodnotenie a výber projektov, ktoré získajú podporu,
- kontaktoch na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré môžu poskytnúť informácie o OP Val,
- povinnosti potenciálnych žiadateľov poskytovať verejnosti informácie o celi projektu a o podpore na projekt financovaný z fondov v súlade s bodom 3.3 tohto manuálu. RO/SO môže od potenciálnych žiadateľov žiadať, aby v žiadostiach o NFP predbežne navrhli komunikačné aktivity primerané veľkosti projektu.

3.2.2 INFORMAČNÉ OPATRENIA RO/SO PRE PRIJÍMATEĽOV

RO/SO informuje prijímateľov o tom, že prijatie NFP znamená tiež súhlas so začlenením do zoznamu projektov, ktorý sa zverejňuje v súlade s článkom 115 ods. 2 všeobecného nariadenia (viď taktiež kapitolu 3.2.2.1 tohto manuálu).

RO/SO poskytne súčinnosť prijímateľom v rámci informačných a komunikačných nástrojov s cieľom pomôcť im splniť si povinnosti uvedené v bode 3.3 tohto manuálu.

3.2.2.1 ZOZNAM PROJEKTOV, KTORÉ BOLI SPOLUFINANCOVANÉ Z EŠIF

Táto kapitola definuje pravidlá pre zverejňovanie zoznamu projektov na webovom sídle OP (www.opvai.sk). RO/SO pritom zadefinuje rozsah obsahu opisu projektu v nadväznosti na špecifiká OP, pričom cieľom je charakterizovať najmä spôsob realizácie projektu a bližšie špecifikovať celkové oprávnené výdavky pridelené na projekt.

Zoznam projektov musí obsahovať:

- meno prijímateľa,
- názov projektu,
- zhrnutie projektu (opis, zámer, cieľ projektu),
- dátum začiatku projektu,
- dátum ukončenia projektu
- celkové oprávnené výdavky pridelené na projekt.
- miera spolufinancovania zo strany EÚ (podľa prioritnej osi);
- PSČ projektu, alebo iný vhodný identifikátor miesta;
- krajina;
- názov kategórie intervencií pre projekt v súlade s čl. 96 ods. 2 prvým pododsekom písm. b) bodom VI) všeobecného nariadenia;
- dátum poslednej aktualizácie zoznamu projektov.

Hlavičky dátových polí a názvy projektov musia byť tiež uvedené aj v anglickom jazyku.

RO zabezpečí informovanie všetkých cieľových skupín o zozname projektov, ktorý je aktualizovaný v mesačnom intervale v *.csv alebo *.xml formáte.

3.3 POVINNOSTI PRIJÍMATEĽA V OBLASTI INFORMOVANIA

1. Všetky informačné a komunikačné opatrenia uskutočnené prijímateľom oznamujú podporu projektu z fondov zobrazením:

- a) znaku Únie v súlade s technickými vlastnosťami stanovenými vo vykonávacom akte prijatom Komisiou podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /EÚ/ č. 1303/2013, článku 115 ods. 4, spolu s odkazom na Úniu;
- b) odkazu na fond alebo fondy, ktoré projekt podporujú.

Ak sa informačné alebo komunikačné opatrenia vzťahujú na projekt alebo niekoľko projektov spolufinancovaných z viac ako jedného fondu, odkaz uvedený v písmene b) sa môže nahradiť odkazom na EŠIF, pričom musí byť použitý plný tvar slova, nie skratka.

2. Počas realizácie projektu prijímateľa informuje verejnosť o podpore získanej z fondov tým, že:

- a) uverejní na webovom sídle prijímateľa, ak takéto webové sídlo existuje, krátky opis projektu zodpovedajúci úrovni podpory vrátane jej cieľov a výsledkov a zdôrazní finančnú podporu z Únie,
- b) pri projektoch, na ktoré sa nevzťahujú body 4 a 5, umiestni aspoň jeden plagát s informáciami o projekte (minimálnej veľkosti A3) vrátane uvedenia výšky finančnej podpory z Únie na mieste ľahko viditeľnom verejnosťou, ako sú vstupné priestory budovy. Plagát má byť umiestnený v mieste realizácie aktivít projektu.

3. Pri projektoch podporovaných ESF, a v primeraných prípadoch pri projektoch podporovaných EFRR, prijímateľ zabezpečí, aby tí, ktorí sa zúčastňujú na projekte, boli informovaní o tomto financovaní.

Vo všetkých dokumentoch, ktoré sa týkajú realizácie projektu a sú určené pre verejnosť alebo účastníkov, vrátane potvrdení o účasti alebo iných potvrdení, sa uvádza vyhlásenie v tom zmysle, že operačný program bol podporovaný fondom alebo fondmi.

4. Od začatia fyzickej realizácie aktivít projektu a počas celej realizácie aktivít projektu prijímateľ postaví na mieste ľahko viditeľnom verejnosťou dočasný pútač značnej veľkosti (ďalej len „pútač“) pre každý projekt, ktorý spočíva vo financovaní projektov v oblasti infraštruktúry alebo stavebných činností s celkovou podporou projektu z verejných prostriedkov nad 500 000 EUR. Doporučená veľkosť tohto veľkoplošného pútača je 1,5 x 2,5 m. Názov projektu, hlavný cieľ projektu, znak Únie spolu s odkazom na Úniu a na fond alebo fondy, ktoré sa majú zobrazovať na dočasnom pútači uvedenom v oddiele 2.2 bode 4 prílohy XII k nariadeniu (EÚ) č. 1303/2013 zaberajú prinajmenšom 25 % plochy tohto pútača.

5. Najneskôr tri mesiace po ukončení projektu postaví prijímateľ na mieste ľahko viditeľnom verejnosťou stálu tabuľu pre každý projekt, v oblasti infraštruktúry alebo stavebných činností na projekt vyššia ako 500 000 EUR.

Tabuľa alebo pútač uvádzajú znak EÚ spolu s odkazom na EÚ, odkaz na príslušný fond, názov projektu, hlavný cieľ projektu a logo OP VaI. Vyhotoví sa v súlade s technickými vlastnosťami prijatými Komisiou v súlade s vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 821/2014.

3.4 POVINNÉ NÁSTROJE INFORMOVANIA A KOMUNIKÁCIE PRE RO, SO AJ PRIJÍMATEĽA

Povinné nástroje sú stanovené všeobecným nariadením a sú záväzné pre RO/SO aj prijímateľa:

- Pútač a stála tabuľa pri všetkých projektoch v oblasti infraštruktúry alebo stavebných činností celkovej hodnoty vyššej ako 500 000 EUR;
- Plagát u projektov v celkovej hodnote nižšej ako 500 000 EUR veľkosti min. A3;
- Webové sídlo zriadené ÚV SR, povinnosť týkajúca sa ÚV SR.

Ďalšie povinnosti prijímateľa:

- Informácia o podpore pre účastníkov aktivít projektu (ak relevantné);
- Informácia o podpore na webovom sídle prijímateľa (ak relevantné).

Tabuľka 2 Prehľadná tabuľka pre používanie pútačov, tabúl a plagátov

TYP INFORMAČNÉHO NÁSTROJA	FOND	
	EFRR	ESF
Stála tabuľa	✓**	-
Pútač	✓**	-
Plagát	✓ *	✓

* Pre projekty EFRR, kde je celková podpora z verejných prostriedkov na projekt 500 000 € a menej.

** Pre projekty EFRR, kde je celková podpora z verejných prostriedkov na projekt vyššia ako 500 000 €.

Plagát pri projektoch v celkovej hodnote nižšej ako 500 000 € minimálne vo formáte A3.

Pútač a stála tabuľa pri všetkých projektoch v oblasti infraštruktúry alebo stavebných činností v celkovej hodnote vyššej ako 500 000 EUR.

V prípade iných projektov ako v oblasti infraštruktúry alebo stavebných činností používať plagát veľkosti min A3. Plagát u projektov v hodnote nižšej ako 500 000 EUR veľkosti min A3. Projekty v rámci ESF budú vždy využívať plagáty bez ohľadu na výšku alokácie.

Orientačné veľkosti:

Stála tabuľa: 300x400 mm

Veľkoplošný pútač: 1500x2500 mm

Plagát A3: 297x420 mm

4 TECHNICKÉ VLASTNOSTI ZOBRAZENIA ZNAKU EÚ A ODKAZ NA FOND ALEBO FONDY

Znak EÚ uvedený v oddiele 2.2 bode 1 písm. a) prílohy XII všeobecného nariadenia sa na webových stránkach zobrazuje vo farbe. Na všetkých ostatných médiách sa farba použije vždy, keď je to možné, pričom čiernobiela verzia sa nevylučuje a môže sa používať iba v odôvodnených prípadoch pri zachovaní vizualizácie znaku (napr. ČB verzia inzercie).

Znak EÚ je vždy zreteľne viditeľný a umiestnený na optimálne vybranom mieste. Jeho umiestnenie a veľkosť musia byť primerané vzhľadom na veľkosť použitého materiálu alebo dokumentu.

Názov „Európska únia“ sa vždy vypisuje celý. Názov finančného nástroja obsahuje odkaz na skutočnosť, že je podporovaný z Európskych štrukturálnych a investičných fondov. V prípade odkazu na EÚ možno použiť akýkoľvek z týchto typov písma: **Arial, Calibri, Garamond, Trebuchet, Tahoma, Verdana, Ubuntu**. Nesmie sa použiť *kurzíva*, podčiarkovanie ani *efekty* písma. Text je vo vzťahu k znaku EÚ umiestnený tak, aby sa nijakým spôsobom neprekrývali. Použitá veľkosť písma je úmerná veľkosti emblému. Ako farba písma sa používa **reflexná modrá, čierna** alebo **biela**, a to v závislosti od pozadia.

Ak sú okrem znaku EÚ zobrazené iné logá, znak EÚ má prinajmenšom rovnakú veľkosť, pokiaľ ide o výšku alebo šírku, ako najväčšie z ostatných log.

RO/SO a prijímatelia budú využívať na komunikáciu financovania z prostriedkov EŠIF predovšetkým znak EÚ (s odkazom na EÚ a fond/fondy) a taktiež logo OP Val, avšak znak EÚ musí mať rovnakú veľkosť, alebo väčšiu ako logo OP Val.

V prípade povinných nástrojov hradených z viacerých programov a viacerých fondov súčasne bude v zóne určenej pre povinnú publicitu iba znak EÚ. Okrem v manuáli povolených log nie je možné umiestňovať žiadne iné logá, nakoľko sa jedná o neprípustnú reklamu. Názov prijímateľa alebo partnera je možné uvádzať v textovej forme, nie vo forme loga. Uvedený bude aj odkaz na EŠIF fondy (súhrnne) a programy, ktoré už budú súčasťou celkového loga EÚ.

5 TECHNICKÉ VLASTNOSTI NÁSTROJOV INFORMOVANIA A KOMUNIKÁCIE

5.1 PÚTAČ

Časové podmienky inštalácie veľkoplošného pútača

Od začatia fyzickej realizácie aktivít projektu a počas celej doby realizácie aktivít projektu prijímateľ zabezpečí osadenie pútača na mieste realizácie aktivít projektu, ktorý spĺňa tieto podmienky:

- celková podpora z verejných prostriedkov na projekt je vyššia ako 500 000 EUR,
- projekt spočíva v zakúpení fyzického objektu alebo vo financovaní infraštruktúry alebo stavebných činností.

Rozmery a umiestnenie veľkoplošného pútača

Prijímateľ umiestni pútač na mieste realizácie projektu najviac viditeľnom verejnosťou. Minimálne rozmery pútača sú 1500 mm x 2500 mm. Ďalšie typy a rozmery pútačov sú uvedené v kapitole 3.4.

Na pútači musia byť uvedené nasledovné informácie, pričom spolu budú zaberat' prinajmenšom 25 % plochy pútača:

- znak Európskej únie** v súlade s technickými vlastnosťami stanovenými vo vykonávacom akte prijatom Komisiou podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /EÚ/ č. 1303/2013, článku 115 ods. 4, spolu s odkazom na Úniu;
- odkaz na fond, ktorý podporuje projekt:**
 - Európsky fond regionálneho rozvoja
- Názov projektu;**
- Hlavný cieľ projektu;**
- Logo OP Val;**

Ak sa informačné alebo komunikačné opatrenia vzťahujú na projekt alebo niekoľko projektov spolufinancovaných z viac ako jedného fondu, odkaz uvedený v druhom bode sa môže nahradiť odkazom na EŠIF, pričom musí byť použitý plný tvar slova, nie skratka. Pre jeden projekt stačí umiestniť jeden pútač. V prípade, ak má prijímateľ viac miest realizácie, jedno (hlavné) označí pútačom, ostatné plagátom v minimálnom formáte A3.

Pútač môže obsahovať aj:

- informácie súvisiace s OP Val:
 - odkaz na stránku OP Val: www.opvai.sk;
 - logo MŠVVaŠ SR s odkazom: „Riadiaci orgán OP Val“;
 - logo sprostredkovateľského orgánu OP Val (MH SR, alebo VA), ktorý vyhlásil výzvu na projekt odkazom: **„Sprostredkovateľský orgán OP Val“**;
- zazmluvnenú výšku NFP;
- zazmluvnený dátum začatia a ukončenia projektu (vo formáte mm/rrrr - mm/rrrr);

- stručnú textovú charakteristiku predmetu realizovaného projektu;
- odkaz na webové sídlo prijímateľa (prípadne projektu);

Návrhy vzorov vizualizácií jednotlivých druhov tabúl, ktoré majú prijímateľom pomôcť pri správnom realizovaní požiadaviek súvisiacich so zabezpečením požiadaviek informovania a komunikácie o poskytnutej pomoci z OP Val, sú k dispozícii v Prílohe č. 2 Návrhy vzorov vizualizácií pútačov, tabúl a plagátov tohto Manuálu.

5.2 STÁLA TABUĽA

Časové podmienky inštalácie stálej tabule

Najneskôr tri mesiace po ukončení projektu postaví prijímateľ na mieste ľahko viditeľnom verejnosťou stálu tabuľu pre každý projekt, ktorá spĺňa tieto kritériá:

- a) celková podpora z verejných prostriedkov na projekt je vyššia ako 500 000 EUR,
- b) projekt spočíva v zakúpení fyzického objektu alebo vo financovaní infraštruktúry alebo stavebných činností.

Tabuľa uvádza názov a hlavný cieľ projektu. Vyhотовí sa v súlade s technickými vlastnosťami prijatými Komisiou v súlade s vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 821/2014.

Pri každom projekte je jeden pútač nahradený vždy len jednou stálou tabuľou. V prípade, ak má prijímateľ viacero miest realizácie projektu, osadí jednu stálu tabuľu na najvhodnejšom mieste z hľadiska prístupu verejnosti. Stála tabuľa bude uverejnená najmenej po dobu piatich rokov od umiestnenia stálej tabule.

Rozmery a umiestnenie stálej tabule

Stála tabuľa sa umiestňuje na mieste ľahko viditeľnom verejnosťou tak, aby nenarušila ráz a charakter projektu s ohľadom predovšetkým na historické a stavebné prvky. Stála tabuľa musí mať rozmer minimálne 300 x 400 mm.

Na stálej tabuli musia byť uvedené nasledovné informácie, pričom spolu budú zaberat' prinajmenšom 25 % plochy tabule:

- **znak Európskej únie** v súlade s technickými vlastnosťami stanovenými vo vykonávacom akte prijatom Komisiou podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /EÚ/ č. 1303/2013, článku 115 ods. 4, spolu s odkazom na Úniu;
- **odkaz na fond, ktorý podporuje projekt:**
- Európsky fond regionálneho rozvoja
- **Názov projektu;**
- **Logo OP Val;**

Ak sa informačné alebo komunikačné opatrenia vzťahujú na projekt alebo niekoľko projektov spolufinancovaných z viac ako jedného fondu, odkaz uvedený v druhom bode sa môže nahradiť odkazom na EŠIF, pričom musí byť použitý plný tvar slova, nie skratka. Pre jeden projekt stačí umiestniť jednu stálu tabuľu. V prípade, ak prijímateľ má viac miest realizácie, jedno (hlavné) označí stálou tabuľou.

Stála tabuľa môže obsahovať aj:

- informácie súvisiace s OP Val:
 - odkaz na stránku OP Val: www.opvai.sk;
 - logo MŠVVaŠ SR s odkazom: „Riadiaci orgán OP Val“;
 - logo sprostredkovateľského orgánu OP Val (MH SR, alebo VA), ktorý vyhlásil výzvu na projekt odkazom: „**Sprostredkovateľský orgán OP Val**“;
- zazmluvnenú výšku NFP;
- zazmluvnený dátum začatia a ukončenia projektu (vo formáte mm/rrrr - mm/rrrr);
- stručnú textovú charakteristiku predmetu realizovaného projektu;
- odkaz na webové sídlo prijímateľa (prípadne projektu);

Návrhy vzorov vizualizácií jednotlivých druhov tabúl, ktoré majú prijímateľom pomôcť pri správnom realizovaní požiadaviek súvisiacich so zabezpečením požiadaviek informovania a komunikácie o poskytnutej pomoci z OP Val, sú k dispozícii v Prílohe č. 2 Návrhy vzorov vizualizácií pútačov, tabúl a plagátov tohto Manuálu.

5.3 PLAGÁT

Časové podmienky inštalácie plagátu

Pri projektoch v celkovej hodnote nižšej ako 500 000 EUR, prijímateľ zabezpečí umiestnenie plagátu minimálnej veľkosti A3, ktorý bude vyvesený počas realizácie projektu.

Rozmery a umiestnenie plagátu

Prijímateľ umiestni plagát na ľahko viditeľnom mieste realizácie projektu (na novopostavených, či zrekonštruovaných objektoch), ktoré sú prístupné širokej verejnosti (napr. vstupné priestory budovy, objektu slúžiacemu na podnikanie, či na strojoch, atď.). Rozmery plagátu sú minimálne formátu A3, t.j. 420 x 297 mm.

Na plagáte musia byť uvedené nasledovné informácie, pričom spolu budú zaberat' prinajmenšom 25 % plochy tohto plagátu:

- **znak Európskej únie** v súlade s technickými vlastnosťami stanovenými vo vykonávacom akte prijatom Komisiou podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /EÚ/ č. 1303/2013, článku 115 ods. 4, spolu s odkazom na Úniu;
- **odkaz na fond, ktorý podporuje projekt:**
- Európsky fond regionálneho rozvoja
- **Názov projektu;**
- **hlavný cieľ projektu;**
- **logo OP Val;**

Aksa informačné alebo komunikačné opatrenia vzťahujú na projekt alebo niekoľko projektov spolufinancovaných z viac ako jedného fondu, odkaz uvedený v druhom bode sa môže nahradiť odkazom na EŠIF, pričom musí byť použitý plný tvar slova, nie skratka. Pre jeden projekt stačí umiestniť jeden plagát. V prípade, ak prijímateľ má viac miest realizácie, plagát zverejní na všetkých.

Plagát môže obsahovať aj:

- informácie súvisiace s OP Val:
 - odkaz na stránku OP Val: www.opvai.sk;
 - logo MŠVVaŠ SR s odkazom: „Riadiaci orgán OP Val“;
 - logo sprostredkovateľského orgánu OP Val (MH SR, alebo VA), ktorý vyhlásil výzvu na projekt odkazom: „**Sprostredkovateľský orgán OP Val**“;
- zazmluvnenú výšku NFP;
- zazmluvnený dátum začatia a ukončenia projektu (vo formáte mm/rrrr - mm/rrrr);
- odkaz na webové sídlo prijímateľa (prípadne projektu);

Návrhy vzorov vizualizácií jednotlivých druhov tabúl, ktoré majú prijímateľom pomôcť pri správnom realizovaní požiadaviek súvisiacich so zabezpečením požiadaviek informovania a komunikácie o poskytnutej pomoci z OP Val, sú k dispozícii v Prílohe č. 2 Návrhy vzorov vizualizácií pútačov, tabúl a plagátov tohto Manuálu.

5.4 POKYNY PRE WEBOVÉ SÍDLO PRIJÍMATEĽA

Prijímateľ, ktorý má webové sídlo, je povinný na tomto webovom sídle uverejniť krátky opis projektu zodpovedajúci úrovni podpory vrátane jej cieľov a výsledkov a zdôrazní finančnú podporu z EÚ.

Na webovom sídle prijímateľa **musia** byť uvedené minimálne tieto informácie:

- **znak Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a odkaz na Európsku úniu. Znak EÚ musí byť zobrazený vo farbe. Na všetkých ostatných médiách sa farba použije vždy, keď je to možné, a čiernobiela verzia sa môže používať iba v odôvodnených prípadoch. Znak EÚ a odkaz na EÚ sú pri návšteve webového sídla viditeľné v rámci plochy prvotne zobrazenej digitálnym zariadením bez toho, aby sa používateľ musel posúvať na webovom sídle smerom nižšie (v hornom kvadrante obrazovky);
- **odkaz na fond, ktorý podporuje projekt:**
- Európsky fond regionálneho rozvoja
- **Názov projektu;**
- **Hlavný cieľ projektu;**
- **Logo OP Val;**

Pre odkaz na príslušný fond platia tie isté pravidlá viditeľnosti ako pre znak EÚ

Na webovom sídle prijímateľa **môžu** byť uvedené aj:

- hypertextový odkaz na webové sídlo OP www.opvai.sk;
- hypertextový odkaz na webové sídlo ÚV SR www.partnerskadohoda.gov.sk.

Informácie musia byť dobre viditeľné a čitateľné, odporúčame ich umiestnenie na úvodnej stránke.

5.5 POKYNY PRI VÝROBE INFORMAČNÝCH MATERIÁLOV A DOKUMENTOV

Pri realizácii projektu prijímateľ môže zhotovovať aj rôzne printové **informačné materiály** ako aj **dokumenty** vyrábané v súvislosti s realizáciou schváleného projektu (napr. prezenčné listiny, pozvánky, certifikáty o absolvovaní aktivity, učebnice, vedecké texty a publikácie a pod.).

Na printových informačných **musia** byť uvedené informácie:

- **znak Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a **odkaz na Európsku úniu**;
- **odkaz na príslušný fond**:
 - „Európsky fond regionálneho rozvoja“,
- **logo OP Val**.
 - V prípade povinných nástrojov **hradených z viacerých programov a viacerých fondov** súčasne bude v zóne určenej pre povinnú publicitu iba znak EÚ. Uvedený bude aj odkaz na EÚ a EŠIF fondy (súhrnne) a programy. Tieto informácie budú už súčasťou celkového loga EÚ.“ V tomto prípade sa teda logo OP Val neuvádza.

Tieto informácie musia byť umiestnené na **všetkých printových informačných materiáloch a dokumentoch, informujúcich cieľové skupiny projektu a/alebo verejnosť** o realizovanom projekte financovanom z prostriedkov EÚ a SR a musia byť viditeľne vyznačené **minimálne na prvej/titulnej strane materiálu/dokumentu**.

Vo vedeckých textoch a publikáciách sa v časti „**Podakovania**“ („**Acknowledgement**“) povinne deklaruje príslušnosť projektu. Text ďakovného odkazu v publikáciách, zborníkoch a pod. sa odporúča použiť v nasledovnom znení:

„Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci operačného programu Výskum a inovácie pre projekt: (názov projektu) (kód ITMS:), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja“

5.6 POKYNY PRI VÝROBE PROPAGAČNÝCH A INFORMAČNÝCH PREDMETOV

Pri výrobe rôznych **informačných a propagačných** predmetov v súvislosti s realizáciou schváleného projektu je **povinnosťou** prijímateľa podpory **zabezpečiť informovanie o projekte a jeho financovaní z prostriedkov EÚ**. Propagačné predmety sú len doplnkovou formou prostriedkov zabezpečujúcich širokú publicitu a v prípade ich použitia nemusia malé propagačné predmety uviesť odkaz na fond.

Propagačnými predmetmi sa rozumejú predmety propagačného, reklamného a informačného charakteru.

U predmetov, pri ktorých je ich označenie kvôli vlastnostiam predmetu komplikované (napr. veľmi malý predmet alebo predmet, ktorý nie je možné označiť z iných dôvodov, napr. nachádza sa v sterilnom laboratóriu), prijímateľ zabezpečí aplikáciu iného možného spôsobu označenia, t.j. zabezpečí umiestnenie adekvátneho propagačného prostriedku či už v blízkosti predmetu, prípadne na inom viditeľnom a vhodnom mieste napr. na obale, v miestnosti, na vstupe do miestnosti a pod.

V prípade, keď sa prijímateľ rozhodne použiť iné propagačné a informačné predmety prípadne keď sa rozhodne iným spôsobom zabezpečiť publicitu projektu ako je definované, alebo použiť iné propagačné a informačné predmety projektu **ako je definované v minimálnych požiadavkách na informovanosť a komunikáciu** (t.j. nad rámec uvedených povinností), na propagačných a informačných predmetoch **musí** byť uvedený **znak Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a **odkaz na Európsku úniu**.

Znak EÚ a odkaz na EÚ a ďalšie súvisiace náležitosti musia byť vždy takej veľkosti, aby boli veľkosťou najväčšie, dostatočne výrazné, viditeľné, čitateľné a zrozumiteľné.

U drobných propagačných predmetov je postačujúce zobrazenie znaku EÚ bez odkazu na príslušný fond, pričom minimálna veľkosť znaku EÚ musí byť 5 mm na výšku. Na propagačné a informačné materiály sa musí zobrazovať aj logo OP Val v súlade s prílohou č. 1 tohto manuálu, a to v rovnakej veľkosti ako znak EÚ.

Propagačné a informačné predmety môžu obsahovať aj:

- logo prijímateľa;

Prijímateľ je povinný zabezpečiť, aby informácie poukazujúce na spolufinancovanie projektu z prostriedkov EÚ neboli nikdy menšie ako ostatné zobrazené symboly a logá.

5.7 POKYNY PRI OZNAČOVANÍ MAJETKU A SPOTREBNÉHO MATERIÁLU

Pri označovaní nakúpeného dlhodobého majetku je potrebné využiť plagáty, štítky, samolepky, prípadne pečiatky. **Každý jednotlivý hmotný predmet musí byť označený adekvátnym spôsobom.**

5.7.1 DLHODOBÝ MAJETOK

Rozmerovo **väčší** dlhodobý majetok (napr. výrobné linky, dopravné prostriedky a pod.) **musí** byť označený:

- **znakom Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a **odkazom na Európsku úniu**;
- **odkazom na príslušný fond**:
 - „Európsky fond regionálneho rozvoja“,

Tieto informácie musia byť umiestnené na **všetkých predmetoch dlhodobého majetku** obstaraných v rámci realizácie projektu financovanom z prostriedkov EÚ.

Rozmerovo **menší** dlhodobý majetok (napr. výpočtová technika a pod.) musí byť označený:

- **znakom Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a **odkazom na Európsku úniu**;
- **logom OP Val** v súlade s prílohou č. 1 tohto manuálu.

V prípade povinných nástrojov **hradených z viacerých programov a viacerých fondov** súčasne bude v zóne určenej pre povinnú publicitu iba znak EÚ. Uvedený bude aj odkaz na EÚ a EŠIF fondy (súhrnne) a programy. Tieto informácie budú už súčasťou celkového loga EÚ.“ V tomto prípade sa teda logo OP Val neuvádza.

Označenie musí byť umiestnené na najviac viditeľnom mieste (napr. na stroji v oblasti, kde je stroj ovládaný pracovníkmi).

Označenie musí byť veľkosťou adekvátne cene majetku a tiež adekvátne použité vzhľadom na rozmery majetku t.j. u **rozmerovo väčších** druhov majetku sa odporúča použiť **plagát, prípadne iná forma označenia** obsahujúca všetky definované povinné náležitosti a pri **rozmerovo menších** druhov majetku **postačí** na zabezpečenie publicity **samolepka, štítok alebo pečiatka**.

Majetok, pri ktorom je jeho označenie kvôli jeho vlastnostiam komplikované (napr. nehnuteľný majetok, majetok, ktorý nie je možné označiť z iných dôvodov, nakoľko sa nachádza napríklad v sterilnom laboratóriu), prijímateľ zabezpečí aplikáciu iného možného spôsobu označenia, t.j. zabezpečí umiestnenie adekvátneho propagačného prostriedku (napr. plagátu) či už v blízkosti majetku, prípadne na inom viditeľnom a vhodnom mieste (napr. pri vstupe do miestnosti a pod.).

5.7.2 SPOTREBNÝ MATERIÁL

Spotrebný materiál – t.j. materiál, ktorý je v zmysle platnej legislatívy definovaný ako spotrebný, teda pre účely priamej spotreby, nie je potrebné označovať.

5.8 POKYNY PRI ORGANIZOVANÍ INFORMAČNÝCH AKTIVÍT

Pri organizačnom zabezpečení informačných aktivít súvisiacich s realizáciou projektu spolufinancovaného prostredníctvom finančných prostriedkov EÚ (napr. konferencie, veľtrhy, výstavy, semináre a pod.) musí byť vždy zreteľne uvedená spoluúčasť EÚ, a to formou **plagátu**. V súvislosti s takto použitým plagátom sa prijímateľ riadi ustanoveniami uvedenými v časti 5.3.

Všetky súvisiace dokumenty spojené s touto aktivitou (napr. pozvánky, prezenčné listiny, zborníky prezentácií a pod.) musia obsahovať povinné údaje uvedené v časti 5.5.

5.9 POKYNY PRE PROPAGÁCIU V MÉDIÁCH

Prijímateľ, ktorý sa rozhodne zabezpečovať informovanie a komunikáciu o projekte prostredníctvom médií (napr. prostredníctvom TV alebo rozhlasu, internetovej reklamy, printových médií – inzercia, PR články alebo iného využitia internetu, okrem webového sídla prijímateľa, článkov v periodikách a pod.) musí zabezpečiť, že všetky mediálne výstupy budú obsahovať **minimálne rovnaké údaje ako je požadované pre Informačné materiály** uvedené v časti 5.5. V mediálnych výstupoch **musia** byť uvedené minimálne nasledovné informácie:

- **znak Európskej únie** v súlade s grafickými normami definovanými v Prílohe II vykonávacieho nariadenia a **odkaz na Európsku úniu**;
- **odkaz na príslušný fond**:
 - „Európsky fond regionálneho rozvoja“;
 - v prípade ak je projekt financovaný z viacerých fondov: „Európske štrukturálne a investičné fondy“;
- **logo OP Val v súlade s prílohou č. 1**.

V TV, printových médiách, na internete a pod. musia byť vyššie uvedené povinné informácie uvedené vo vizuálnej podobe a v plnom znení, nie formou skratiek. V prípade rozhlasových výstupov musí odznieť jasná audio informácia o pomoci z prostriedkov EÚ, o financovaní formou EFRR, o realizácii projektu v rámci OP Val, tiež v plnom znení, nie formou skratiek. V prípade, že informačné alebo propagačné opatrenia podporujú viacero projektov spolufinancovaných z viac ako jedného fondu je odporúčané použiť odkaz na všetky relevantné fondy EÚ.

6 POKYNY NA VYTVORENIE ZNAKU EÚ A VYMEDZENIE ŠTANDARDNÝCH FARIEB

Je potrebné uvádzať a dodržiavať:

- odkaz na EÚ;
- názov fondu, z ktorého je aktivita financovaná (netýka sa drobných propagačných predmetov);
- predpísanú farebnosť, písmo a tvar;
- ochrannú zónu loga a pravidlá používania loga v skupine;
- minimálnu veľkosť znaku EÚ - 2 cm na výšku;
- výnimkou sú drobné propagačné predmety, pri ktorých je minimálna výška znaku EÚ 5 mm.

7 GRAFICKÉ NORMY NA VYTVORENIE ZNAKU EÚ A VYMEDZENIE ŠTANDARDNÝCH FARIEB

V zmysle Vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 821/2014 z 28. júla 2014, článok 4, znak EÚ je vždy zreteľne viditeľný a umiestnený na nápadnom mieste. Jeho umiestnenie a veľkosť musia byť primerané vzhľadom na veľkosť použitého materiálu alebo dokumentu.

Ak sú okrem znaku EÚ zobrazené iné logá, znak EÚ má prinajmenšom rovnakú veľkosť, pokiaľ ide o výšku alebo šírku, ako najväčšie z ostatných log.

Dôraz je kladený na dodržiavanie jednotnej vizuálnej podoby. Táto časť manuálu pomôže užívateľom pri správnej reprodukcii európskeho znaku. Obsahuje pokyny, ako znak vytvoriť a definíciu štandardných farieb.

Opis symbolov

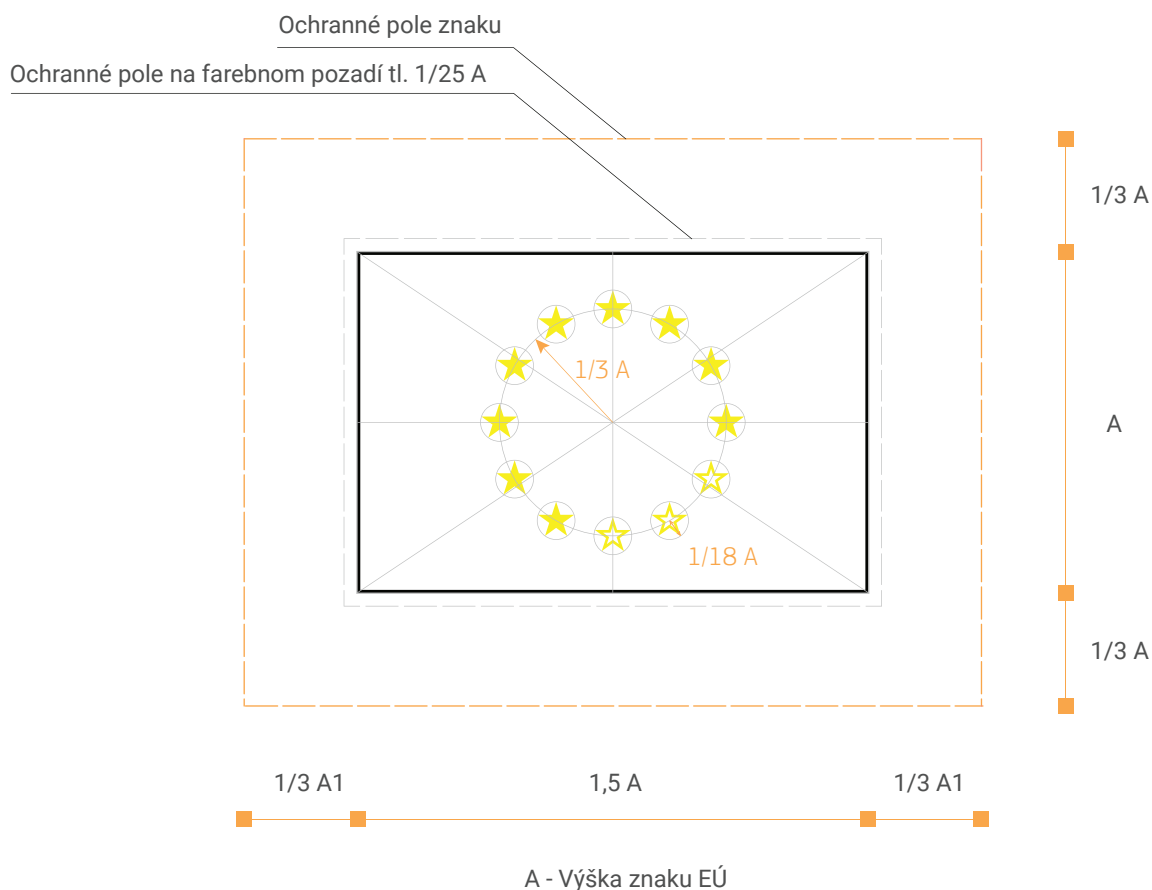
Na pozadí modrej oblohy dvanásť zlatých hviezd v kruhu, ktoré predstavujú úniu európskych národov. Počet hviezd je nemenný, pričom dvanásť symbolizuje dokonalosť a jednotu.

Heraldický opis

Na azúrovom poli kruh z dvanástich zlatých hviezd, pričom ich cípy sa nedotýkajú.

Geometrický opis

Znak má tvar modrej obdĺnikovej vlajky, ktorej šírka je jedenapolkrát dlhšia ako výška. Dvanásť zlatých hviezd je rozmiestnených v rovnakých vzdialenostiach na neviditeľnom kruhu, ktorého stred je priesečníkom uhlopriečok obdĺžnika. Polomer kruhu sa rovná jednej tretine šírky vlajky. Každá z hviezdíček má päť cípov, ktoré sú rozmiestnené po obvodu neviditeľného kruhu, ktorého priemer sa rovná jednej osemnástine výšky vlajky. Všetky hviezdy sú vo zvislej polohe, t. j. jeden cíp kolmo a dva cípy v pravom uhle so sťažňom vlajky. Hviezdy sú usporiadané ako čísla na ciferníku hodín. Ich počet je nemenný.

Štvorfarebný postup

Ak sa používa postup štyroch farieb, znovu vytvorte tieto dve štandardné farby s použitím štyroch farieb z postupu štyroch farieb. Farbu PANTONE ŽLTÚ získame použitím 100 % „Process Yellow“. Farbu PANTONE REFLEX MODRÚ získame zmiešaním 100 % „Process Cyan“ a 80 % „Process Magenta“.

Predpísané farby

Základné farby v jednotlivých farebných priestoroch PANTONE, CMYK, RGB, HEX nie sú navzájom priamo prevoditeľné tzn. pre aplikáciu v jednotlivých farebných priestoroch je nutné zvlášť nastaviť požadované hodnoty. Nemožno iba prenastaviť farebný priestor. Z týchto dôvodov je možné zaznamenať výrazné rozdiely vo vizuálnom výraze dokumentu v závislosti na farebnom priestore návrhu.

Internet

PANTONE REFLEX BLUE zodpovedá na webovej palete farbe RGB:0/51/153 (hexadecimálne: 003399) a PANTONE YELLOW zodpovedá na webovej palete farbe RGB: 255/204/0 (hexadecimálne: FFCC00).

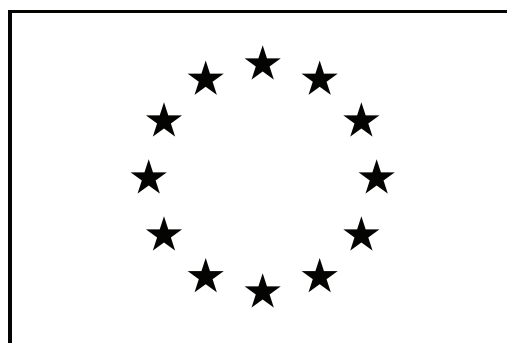
Doplňkové farby

Doplňkové farby sú definované pre potrebu použitia v spojení so základnými farbami na nástrojoch povinnej publicity, prípadne na ďalších aplikáciách (aplikácia mimo povinných nástrojov je na rozhodnutí riadiaceho orgánu).

Farebný reprodukčný proces

Monochromatický reprodukčný proces

Reprodukcia na farebnom pozadí

Znak by mal byť pokiaľ možno vytlačený na bielom pozadí. Viacfarebné pozadie nie je vhodné, najmä ak neladí s modrou farbou. Ak je viacfarebné pozadie nevyhnutné, treba použiť biele ohraničenie o hrúbke rovnajúcej sa 1/25 výšky obdĺžnika. Ak je k dispozícii iba čierna farba, orámujte obdĺžnik čiernou a vytlačte hviezdy čiernou farbou na bielom pozadí. Ak aplikujete modrú farbu (reflexná modrá), aplikujte ju na 100% s hviezdami zobrazenými v bielom negatíve.

8 PRÍKLADY POUŽITIA VLAJKY EÚ A NÁZVU FONDU

Príklad použitia vlajky EÚ a názvu fondu:

Názov „EURÓPSKA ÚNIA“ sa vždy vypisuje celý.

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

Príklad použitia bez vlajky:

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

Znak EÚ v rôznych variantoch a formátoch nájdete na internetovej adrese:
http://europa.eu/european-union/documents-publications/publishers_sk

9 PRÍKLADY POUŽITIA ZNAKU EÚ, VLAJKY EÚ, VLAJKY A ZNAKU EÚ, LOGA RO, LOGA SO ALEBO OP

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

VÝSKUMNÁ
AGENTÚRA

EURÓPSKA ÚNIA
Názov fondu

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VÝSKUMNÁ
AGENTÚRA

10 PRÍKLADY POUŽITIA ZNAKU EÚ V PRÍPADE HRADENIA Z VIACERÝCH PROGRAMOV A VIAC FONDOV SÚČASNE

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

▲ horizontálna verzia

◀ vertikálna verzia

11 VEĽKOSŤ ZNAKU A LOGA EÚ

Minimálna veľkosť celkového loga, vrátane znaku a znenia, by mala byť na výšku 25 mm pri vertikálnom zobrazení a šírku 40 mm pri horizontálnom zobrazení.

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja

25 mm výška

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

40 mm šírka

12 NESPRÁVNE POUŽÍVANIE ZNAKU EÚ

nesprávny pomer strán alebo inak deformovaný znak

znak je zobrazený obrátene (hviezdy stoja na cípe)

hviezdy sú nesprávne orientované

hviezdy sú v kruhu rozmiestnené nesprávne, musia byť rozmiestnené ako hodiny na ciferníku

nesprávna farebnosť

umiestnenie na pozadí s inou farbou ako je biela bez ochranného rámiku mimo pozadia

umiestnenie na pozadí s významne premenlivými farbami bez použitia ochranného rámiku.

nesprávne zvolený typ písma

nesprávne zvolený rez písma (italic, bold a pod.)

Prijímateľ je povinný zobrazovať znak Európskej únie v správnej forme.

13 POKYNY NA POUŽITIE LOGA OP Val A VYMEDZENIE ŠTANDARDNÝCH FARIEB

Logo Operačného programu Výskum a inovácie predstavuje identifikačný znak podpory výskumu a inovácií z fondov EÚ, ktorý má za cieľ zvýšiť povedomie verejnosti o tejto podpore na území SR v programovom období 2014 - 2020. Logo OP Val tvorí grafický symbol spoločne s textovou časťou.

Základné varianty loga tvoria 2 typy kompozícií loga. Vo väčšine prípadov sa odporúča použiť základný variant A, ale k dispozícii je dostupný aj variant B.

Variant A s celým názvom:

Variant B so skráteným názvom:

Podrobnejšie pravidlá vytvorenia a používania loga Operačného programu Výskum a inovácie upravuje **Dizajn manuál loga OP Val** (Grafický manuál), ktorý je prílohou č. 1 tohto Manuálu a zároveň je k dispozícii na webovom sídle OP Val www.opvai.sk.

Je nutné dbať na to, aby logá a označenia neboli deformované a zodpovedali povinným štandardom.

PRÍLOHA

príloha č. 1

DIZAJN MANUÁL

OPERAČNÉHO PROGRAMU VÝSKUM A INOVÁCIE

OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A INOVÁCIE

Dizajn manuál Operačný program výskum a inovácie

Návrh loga pre Operačný program Výskum a inovácie je založený na kruhovom grafe. Graf je vo vede často využívaný na zaznamenávanie zistených údajov. Vďaka jeho kruhovej podobe v logu pôsobí dynamicky. Pohyb je znakom neustáleho vývoja a hľadania nových ciest a možností, čo je cieľom výskumu a inovácií.

Obsah

1. Základné logo			
1.1 Základný znak a logo	5	4.1 Firemné písmo základné	17
1.2 Základné logo – farebné verzie	7	4.2 Firemné písmo doplnkové	19
1.3 Zakázané použitia – príklady	9		
2. Konštrukcia		5. Aplikácie	
2.1 Konštrukcia znaku	11	5.1 Vizitky	21
2.2 Logo na sieti, ochranná zóna	12	5.2 Hlavičkový papier	22
2.3 Odporúčané veľkosti loga	13	5.3 Obálka	23
3. Farba		5.4 Zakladač na dokumenty	27
3.1 Farba základná	15	5.5 Roll-up	28
3.2 Farba doplnková	16	5.6 Ikonky	29
		5.7 Powerpoint prezentácia	31

1. Základné logo

1.1 Základný znak a logo - neskrátená verzia

Základné logo tvorí grafický symbol doplnený o názov operačného programu. Logo má dve verzie—jednu neskrátenú a jednu skrátenú. Obe sú si rovnocenné a využívajú sa podľa potreby. Upravovať, pretvárať alebo akokoľvek inak zasahovať do logotypu je zakázané. Všetky jeho aplikácie nad rámec tohto manuálu podliehajú schváleniu.

1.2 Základné logo – farebné verzie

7

Určené sú 4 farebné kombinácie pre obe verzie loga. Logotyp sa používa primárne v modrej farbe na bielej podklade. Povolené sú však aj ďalšie použitia to in verzná verzia primárnej – bielej loga na modrom podklade a 2 čierne biele varianty loga – čierne na bielej a biele na čiernom podklade. Pokiaľ to je nevyhnutné, výhradne v poslednej čiernej variante je povolené meniť tonalitu farieb.

1.3 Zakázané použitia – príklady

9

kombinácia viacerých farieb

zmena farby

OPERAČNÝ PROGRAM
VÝSKUM A INOVÁCIE

natočenie znaku

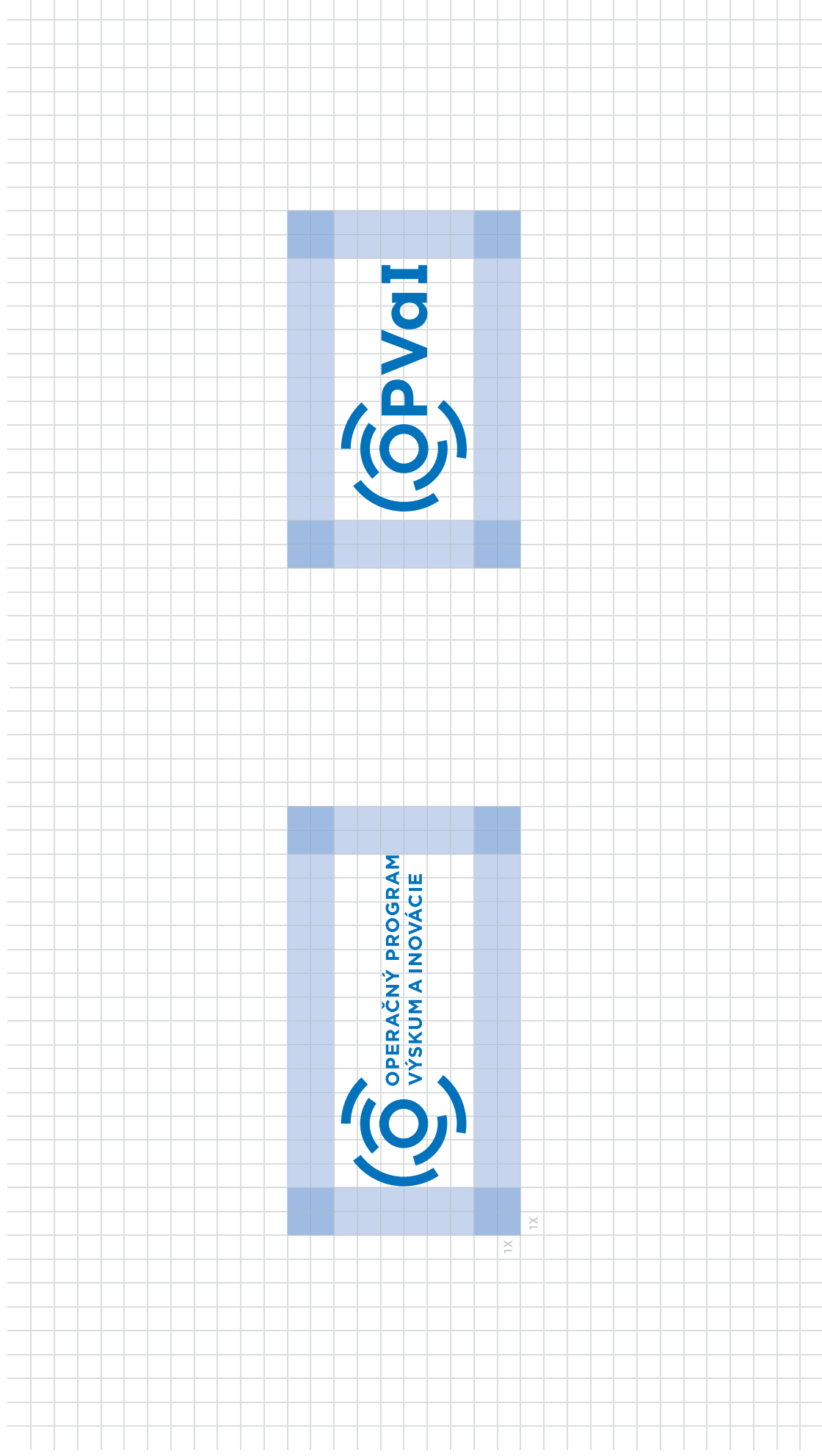
OPERAČNÝ PROGRAM
VÝSKUM A INOVÁCIE

deformácia

2. Konštrukcia

2.1 Konštrukcia znaku

Pri konštrukcii loga vychádzame zo štvorcovej mriežky. Mriežka je taktiež základom pre definíciu pomyselnéj ochrannej zóny, obklopujúcej logo. Jej vymedzenie chráni vizuálne pôsobenie loga, ktoré by nemalo byť narušené ničím.

Logo nemá stanovenú maximálnu veľkosť použitia. Minimálna veľkosť použitia loga je stanovená osobitne pri každej verzii. Pri každej aplikácii loga je tiež nutné prihladať k technike reprodukcie a povahe používaného média. Všetky pravidlá jeho aplikácie sú záväzné pri všetkých používaných veľkostiach.

3. Farba

15

3.1 Farba základná

PANTONE 300 U
C 100 | M 35 | Y 0 | K 0
R 0 | G 110 | B 182
HTML 006EB6

Na základe jednotlivito definovaných farieb logotyp vytvára a posiluje jednotný vizuálny štýl a zviditeľňuje svoju existenciu. Pri práci s farebnosťou je nutné rešpektovať ich presný odtieň. Farby sú definované pomocou farebnej škály PANTONE a CMYK pre printové médiá a RGB a HTML pre digitálne médiá.

4. Typografia

4.1 Firemné písmo základné

Gotham

Základným firemným písmom je písmo z rodiny sansových písem Gotham. V logu je použitý rez Bold (Small caps).

Gotham Bold
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
0123456789?!.,+%

Aa 40 pt

Aa 30 pt

Aa 24 pt

Aa 18 pt

Aa 14 pt

Aa 12 pt

Aa 10 pt

Roboto & Century Gothic

Doplnkovými firemnými písmami je písmová rodina Roboto a Century Gothic. Sú určené ako textový font rovnako ako aj na použitie na webe. Roboto aj Century Gothic má dobrú čitateľnosť a sú preto určené na sadzbu dlhých textov menších veľkostí a technických informácií.

Roboto Bold

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

0123456789?!. , + % *

Roboto Regular

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

0123456789?!. , + % *

Century Gothic Bold

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

0123456789?!. , + % *

Century Gothic Ragular

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

0123456789?!. , + % *

5. Aplikácie

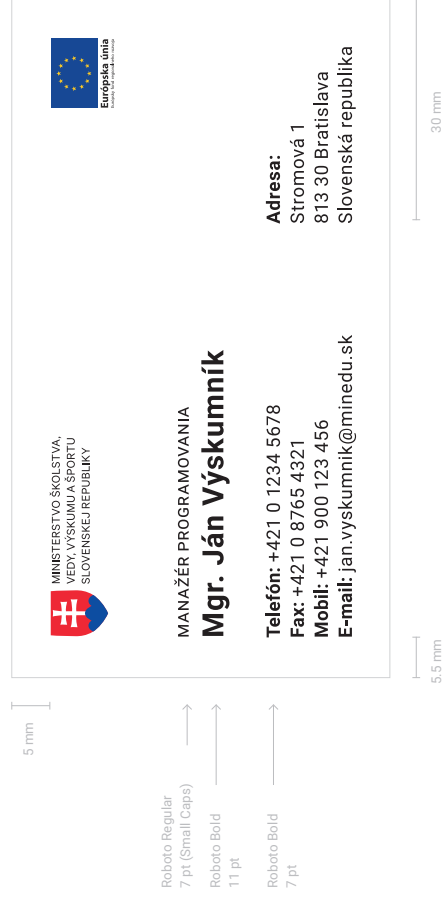
5.1 Vizitky

21

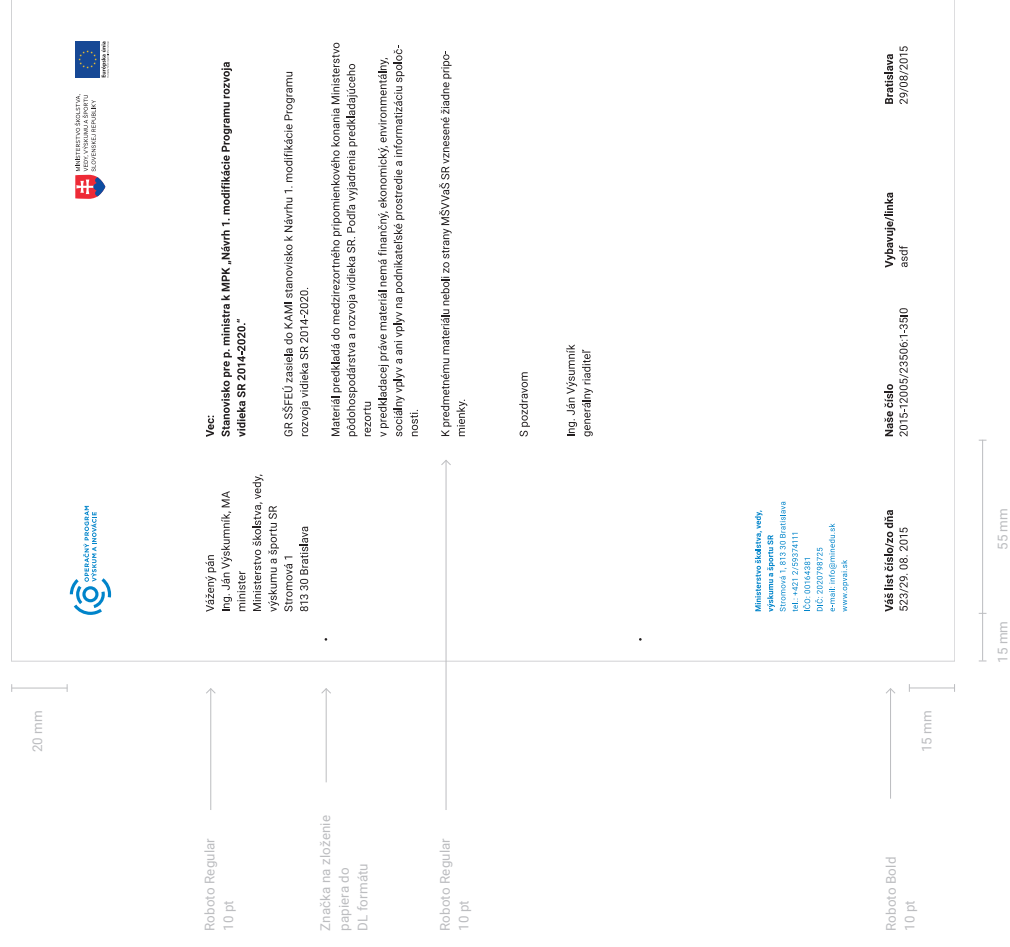
ZADNÁ STRANA

PREDNÁ STRANA

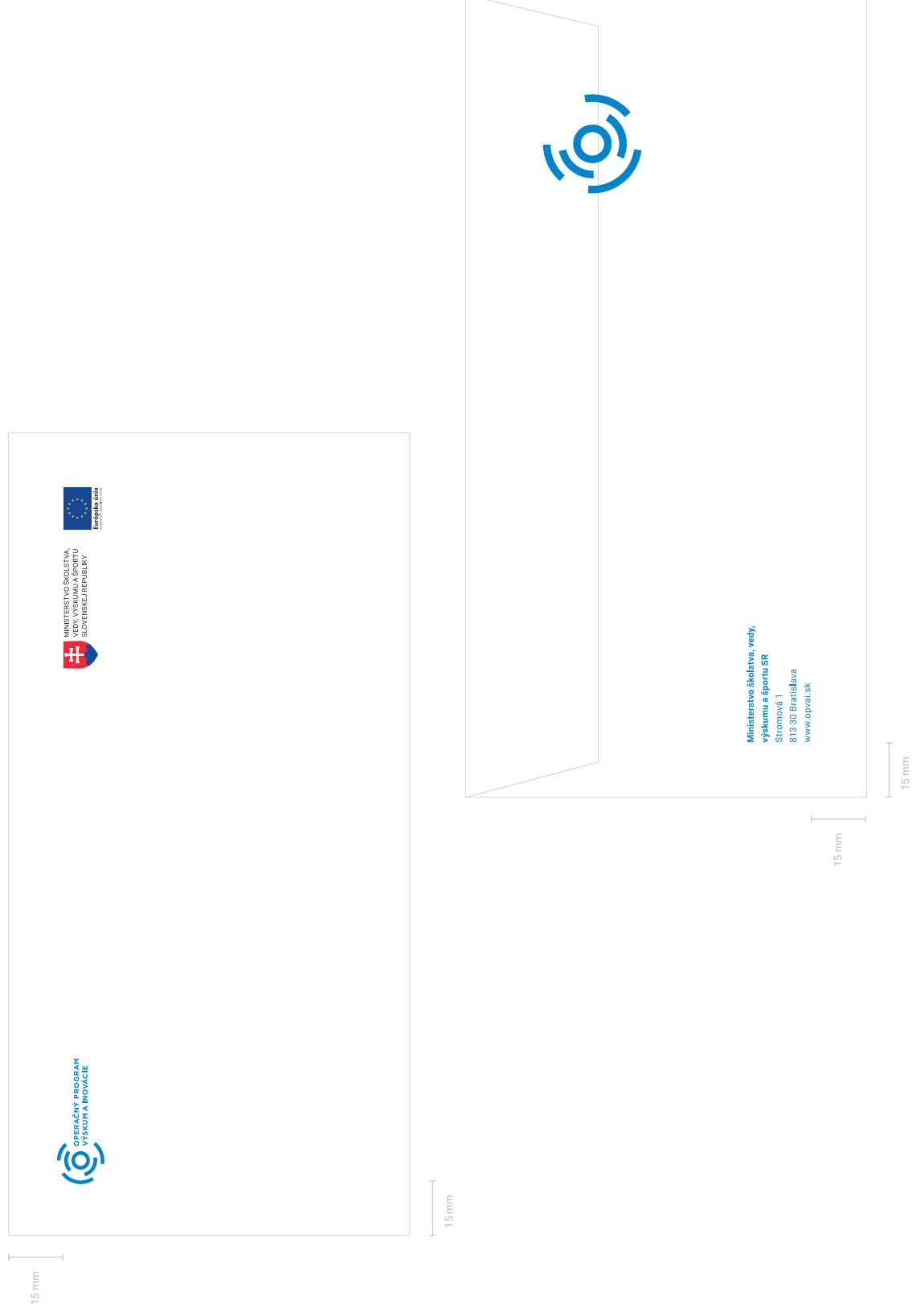

Rozmer: 90 × 50 mm
Odporúčany papier: Munken Print White 15, 300g/m²

Hlavníkový papier slúži ako univerzálna merkantilná tlačovina. Je predtlačný ofsetový alebo digitálnou tlačou na biely papier s minimálnou gramážou 80-90g/m².
Možnosť tlače na papier bez predtlačenej zadnej strany. Rozmer: A4 (210x297 mm)
Odporúčaný papier: Munken Print White 15, 90g/m²

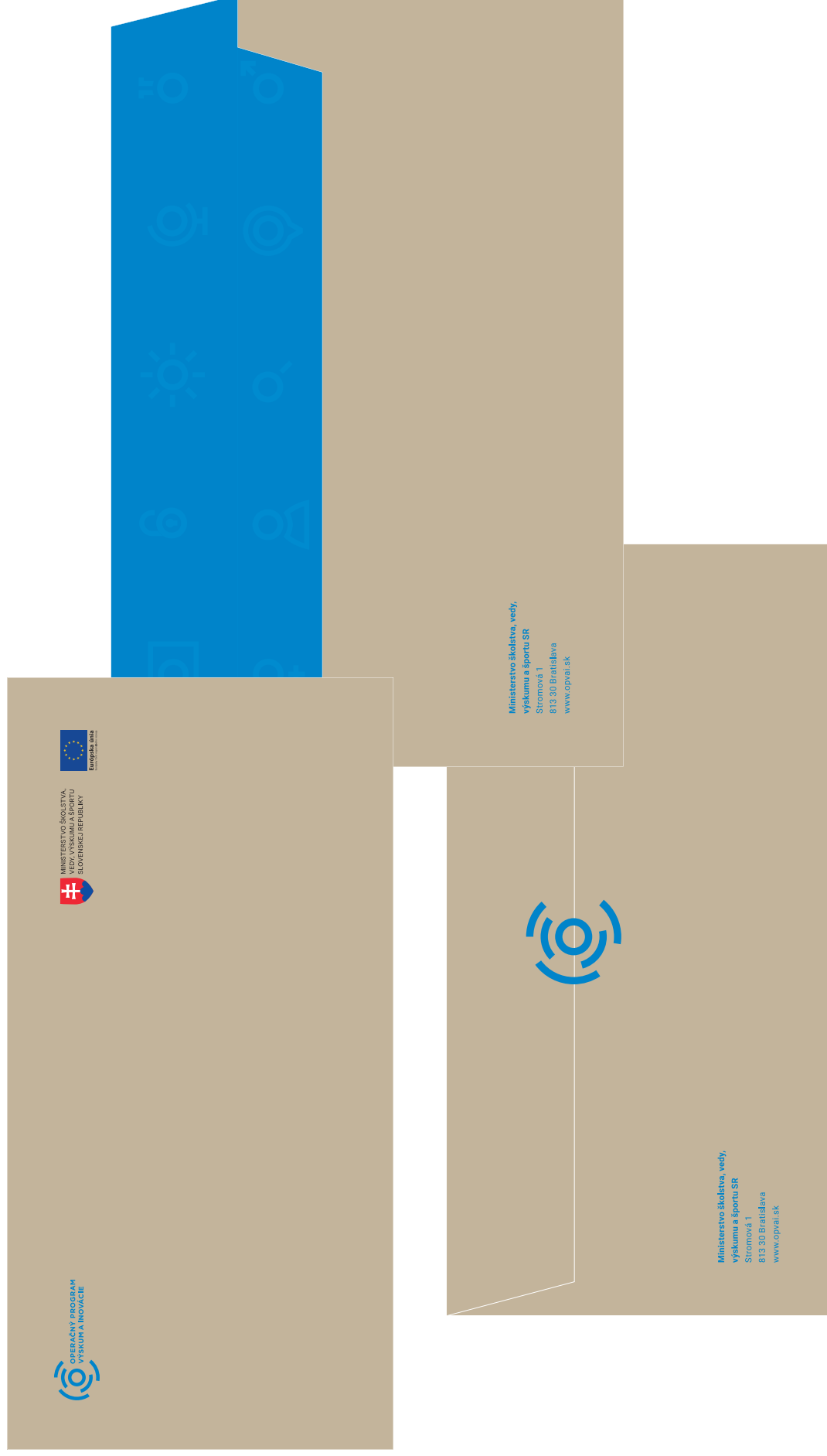
5.3 Obálka DL

Použitie v bežnej administrácii.
Rozmer: DL (110x220 mm)

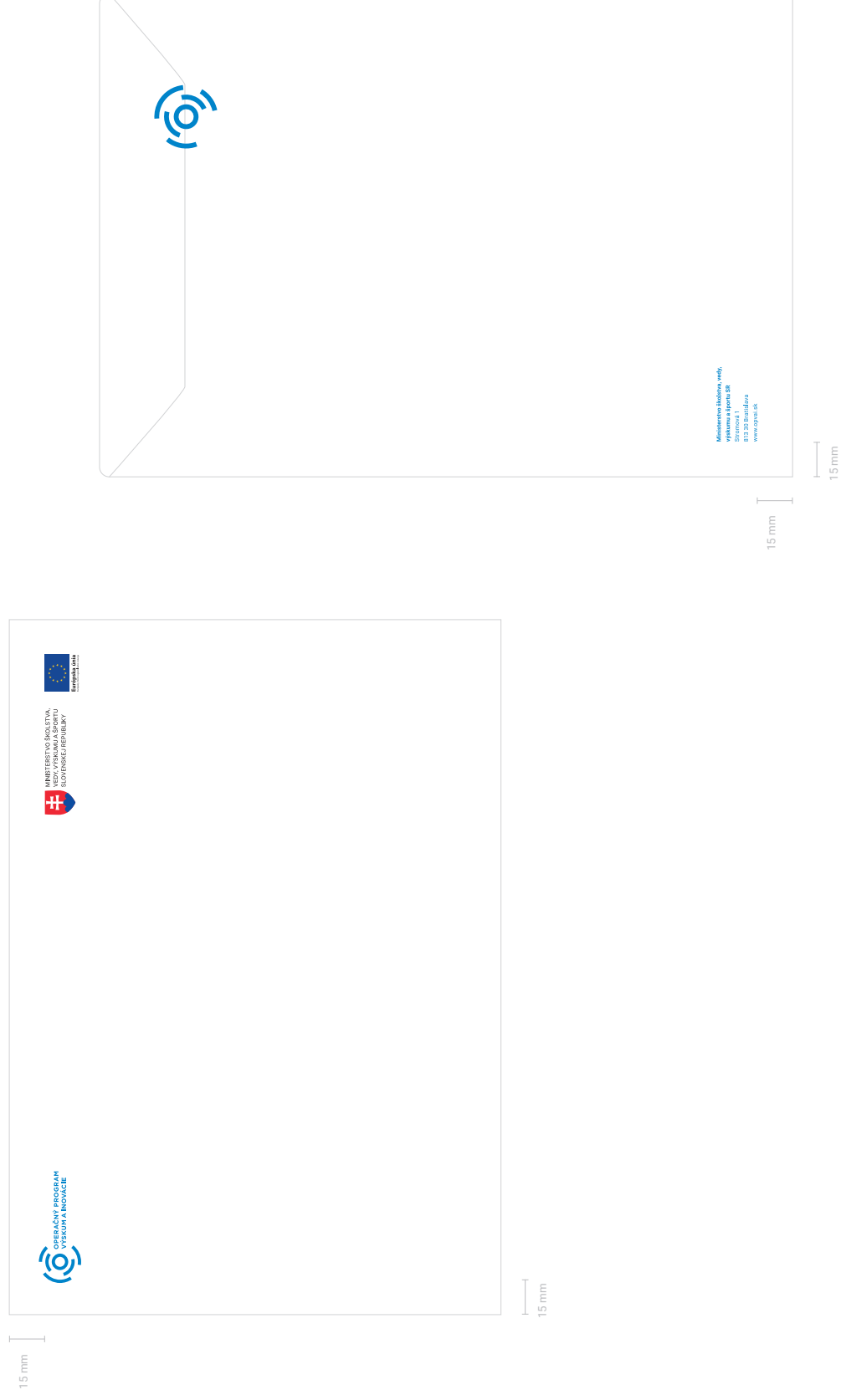
5.3 Obálka DL luxusná rada

24

Tento typ obálky odporúčame používať len pri významných udalostiach. Obálka je vyrobená z recyklovaného papiera hnedej farby s vnútornou potlačou alebo bez.
Rozmer: DL (110x220 mm)

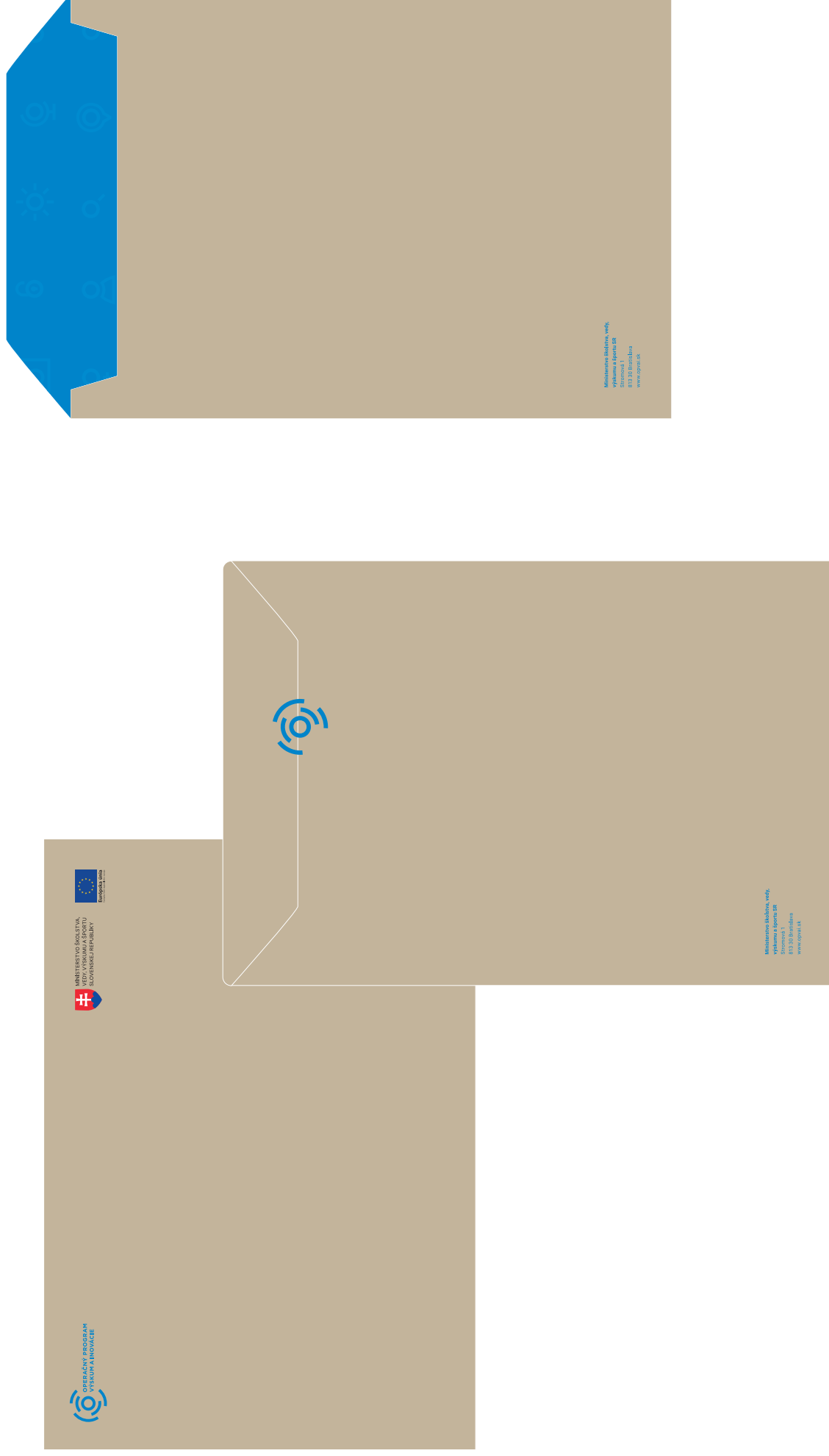
5.3 Obálka A4

Použítie v bežnej administrácii.
Rozmer: A4 (210x297 mm)

5.3 Obálka A4 luxusná rada

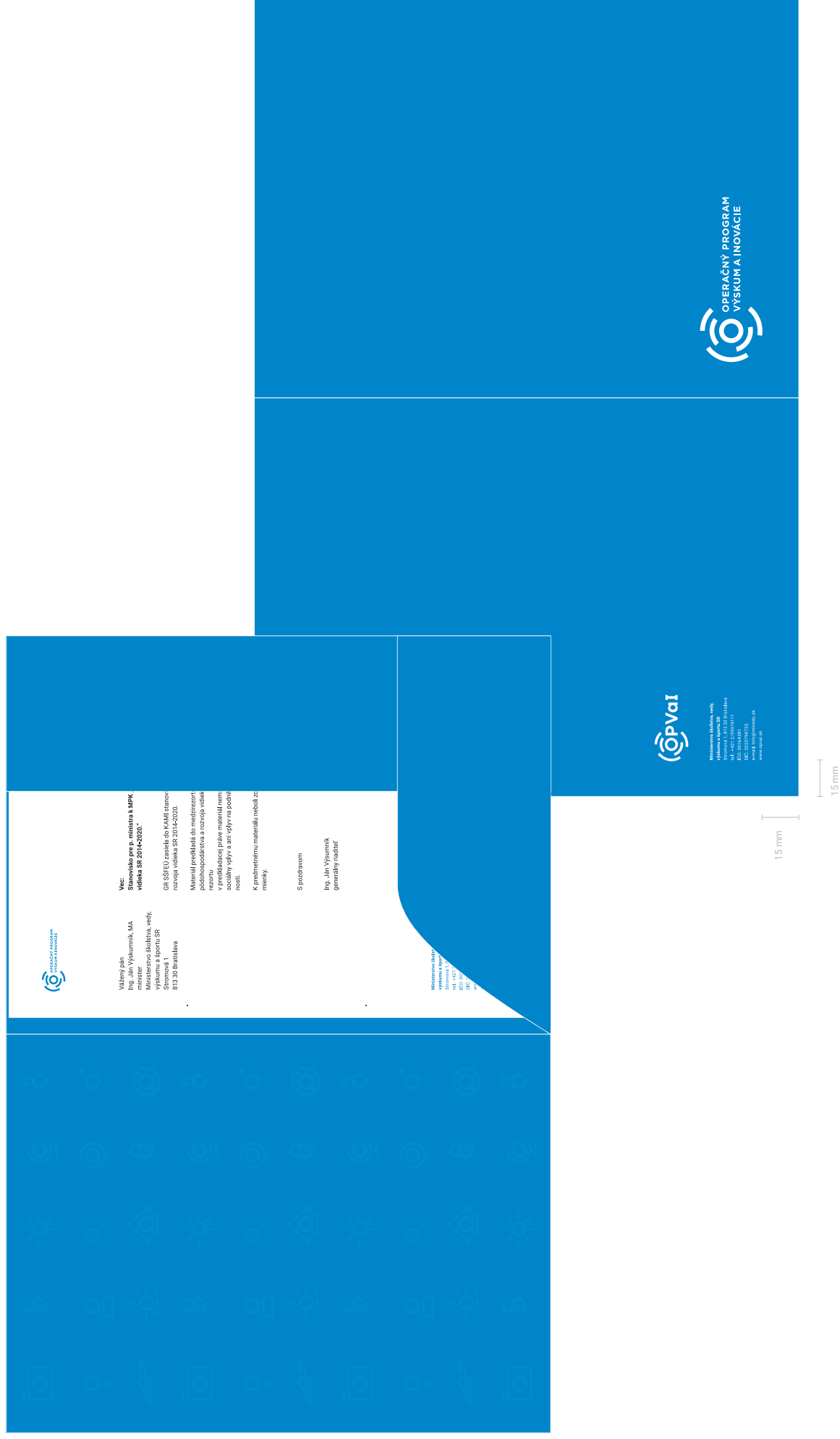
26

Tento typ obálky odporúčame používať len pri významných udalostiach. Obálka je vyrobená z recyklovaného papiera hnedej farby s vnútornou potlačou alebo bez.
Rozmer: A4 (210x297 mm)

5.4 Zakladač na dokumenty

27

Spisový obal na zakladanie dokumentov formátu A4 s potlačou na vnútornej ľavej strane.

Operatívny program
VÝSKUM A INOVÁCIE

NÁŠ CIEĽ

VYTVORENIE STABILNÉHO
PROSTREDIA PRIAZNIVÉHO
PRE INOVÁCIE A ZVÝŠENIE
EFEKTÍVNOTI A VÝKONNOSTI
SYSTÉMU VÝSKUMU, VÝVOJA
A INOVÁCIÍ, AKO ZÁKLADNÉHO
PILIERA PRE ZVYŠOVANIE
KONKURENCIESCHOPNOSTI,
TRVALO UDRŽATEĽNÉHO
HOSPODÁRSKEHO RASTU
A ZAMESTNANOSTI.

ALOKÁCIA: **2 266 776 537** EUR
Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU
REGIONÁLNEHO ROZVOJA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

INOVÁCIA

EUROPSKÁ ÚNIA
Operačný program VÝSKUM A INOVÁCIE

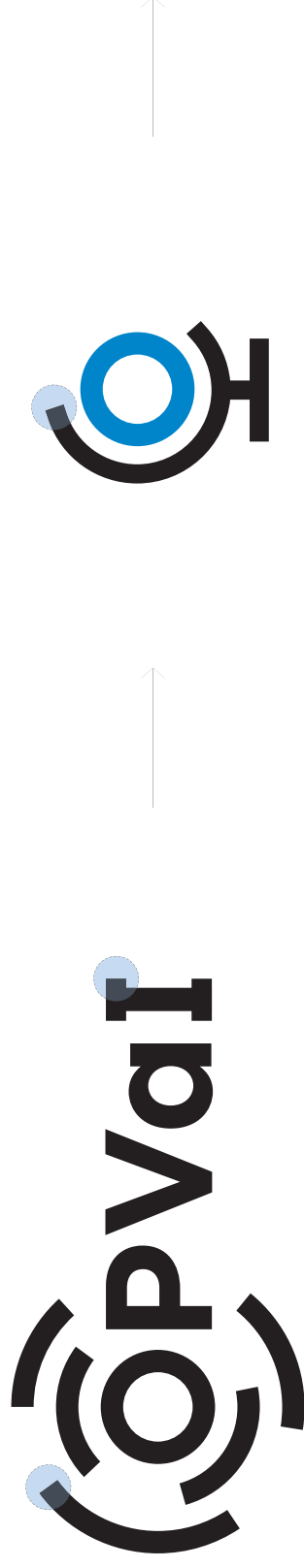
Roboto Bold
30 pt (All Caps)

Roboto Regular
16 pt (All Caps)

Základný template pre roll-up, mení sa len text.

Možnosť použitia inverznej farebnej verzie.

Pozadie môže byť nahradené fotografiou, či obrázkovou grafikou. Písmo musí byť v tomto prípade zvolené tak, aby bol dosiahnutý čo najväčší kontrast s pozadím.

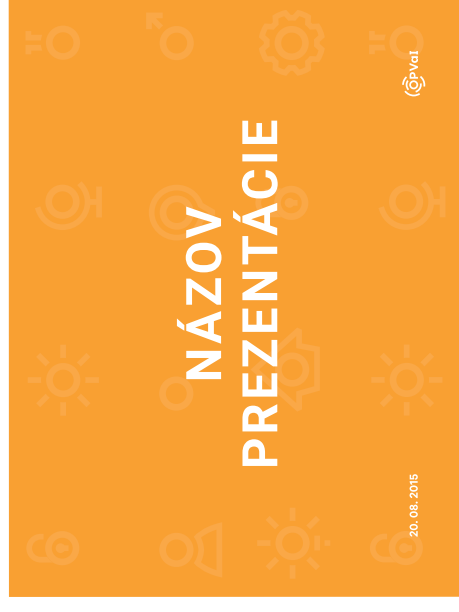
Ikonky vychádzajú z konštrukčného princípu loga: ich základom je kruh, tak, ako aj v logu. Ostatné čiary sa zhodujú s čiarami v logu ich zrezaným ukončením. Hravou formou obohacujú a rozširujú pôsobenie loga a vďaka využitiu spoločných prvkov tvoria jednotný charakter celej identity. Odporúčame ich používať do rôznych prezentácií, bannerov, plagátov, roll-upov, kampaní a pod.

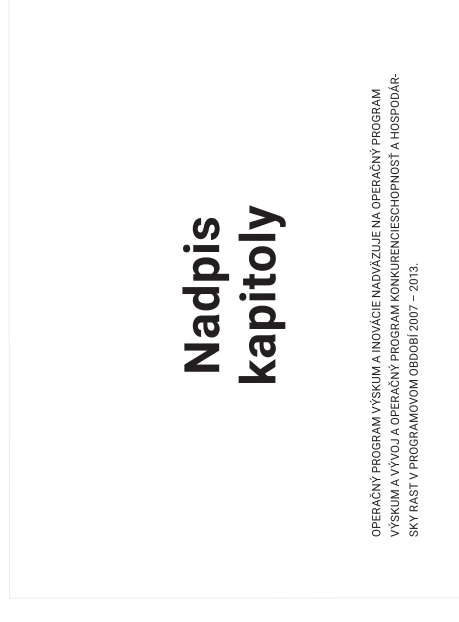
slide 01

slide 02

slide 03

slide 04

slide 05

slide 06

Power pointová prezentácia obsahuje 10 vzorových strán jednotlivých slideov. Je tu ukázané vzájomné pôsobenie textu a obrazu, ale aj ich osobitné použitie.

slide 07

PODNADPIS

Celková alokácia OP VaI za zdroje EÚ predstavuje 2 266 776 537,00 EUR, z toho viac ako tri štvrtiny všetkých finančných prostriedkov sú určené na posilnenie výskumu.

Celková alokácia OP VaI za zdroje EÚ predstavuje 2 266 776 537,00 EUR, z toho viac ako tri štvrtiny všetkých finančných prostriedkov sú určené na posilnenie výskumu.

NÁZOV KAPITOLY

slide 08

Ďakujem za pozornosť.

Manažér programovania
Mgr. Ján Výskumník
+421 900 123 456
jan.vyskumnik@minedu.sk

Adresa:
Stromová 1
813 30 Bratislava
Slovenská republika

slide 09

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

slide 10

Ministerstvo školstva,
vedy, výskumu a športu SR
Stromová 1
813 30 Bratislava

+421 2/69374111
info@minedu.sk
www.opvai.sk

Ministerstvo školstva, vedy,
výskumu a športu SR
Stromová 1, 813 30 Bratislava
tel.: +421 2/59374111
IČO: 00164381
DIČ: 2020798725
e-mail: info@minedu.sk
www.opvai.sk

príloha č. 2

NÁVRHY VZOROV VIZUALIZÁCIÍ

PÚTAČOV, TABÚĽ A PLAGÁTOV TOHTO MANUÁLU

STÁLA TABUĽA

Orientácia na šírku

Stála tabuľa bude obsahovať tieto informácie:

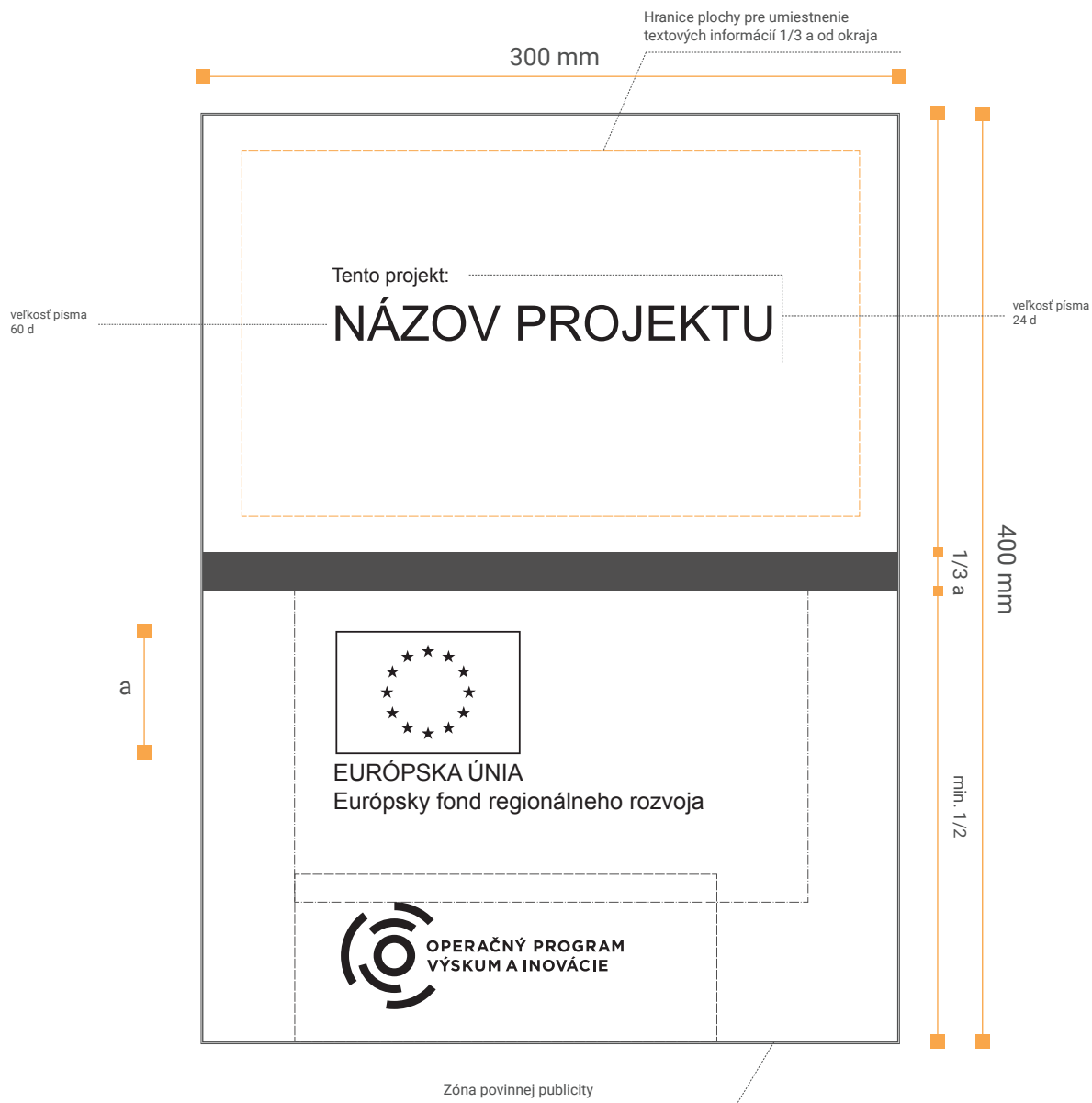
- názov projektu/operácie
- Tieto informácie musia zaberat' minimálne 25% plochy tabule.

Stála tabuľa musí byť vyrobená z odolného a trvácneho materiálu. Jeho minimálna veľkosť je 300 x 400 mm.

Veľkosť textu v jednotlivých riadkoch je stanovená iba parametricky, a to v násobku hodnoty „d“ (rovnaká pre celý pútač). Súčasne, ale nesmie byť text menší ako 8 bodov.

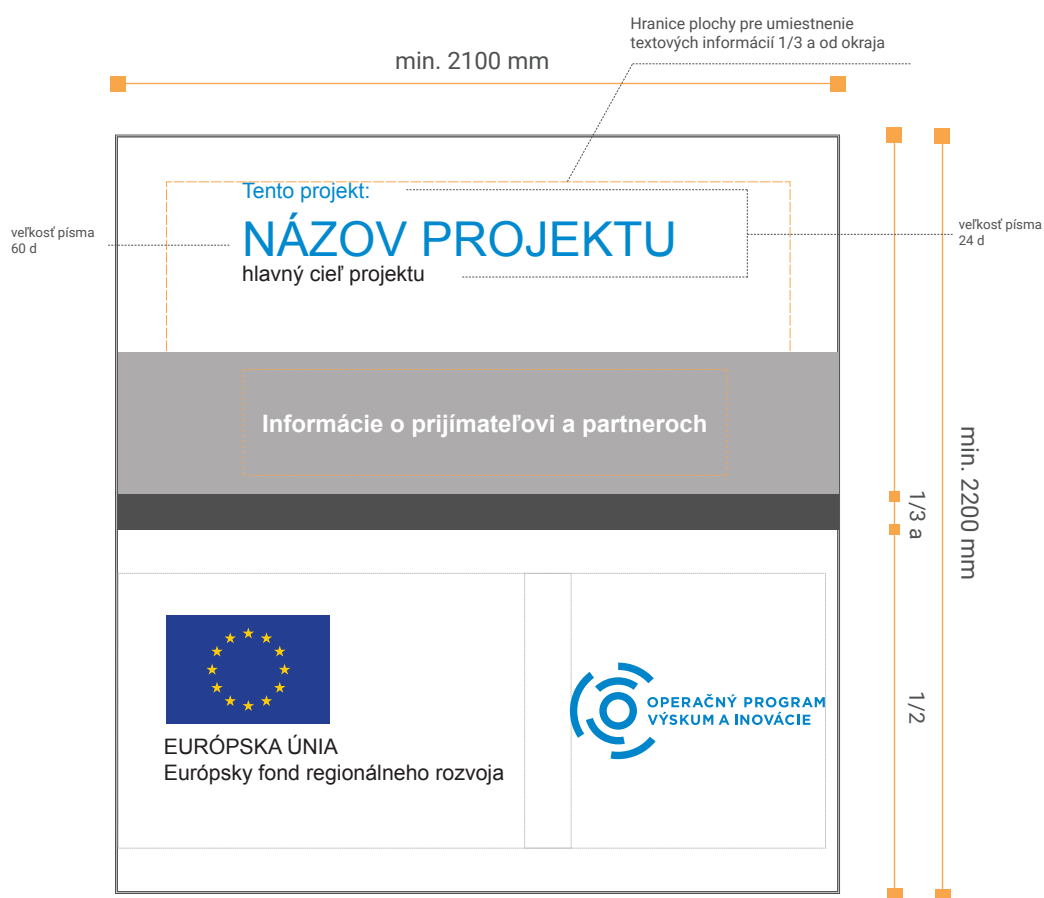
STÁLA TABUĽA

Orientácia na výšku

PÚTAČ

Minimálna veľkosť

Pútač - bude obsahovať tieto informácie:

- názov projektu/operácie
- Tieto informácie musia zaberáť minimálne 25% plochy tabule.

Pri pútači sú definované dve veľkosti:

- doporučená veľkosť: 2500 x 1500 mm (pri projektoch nad 500 000 EUR).

PÚTAČ

Horizontálne rozloženie

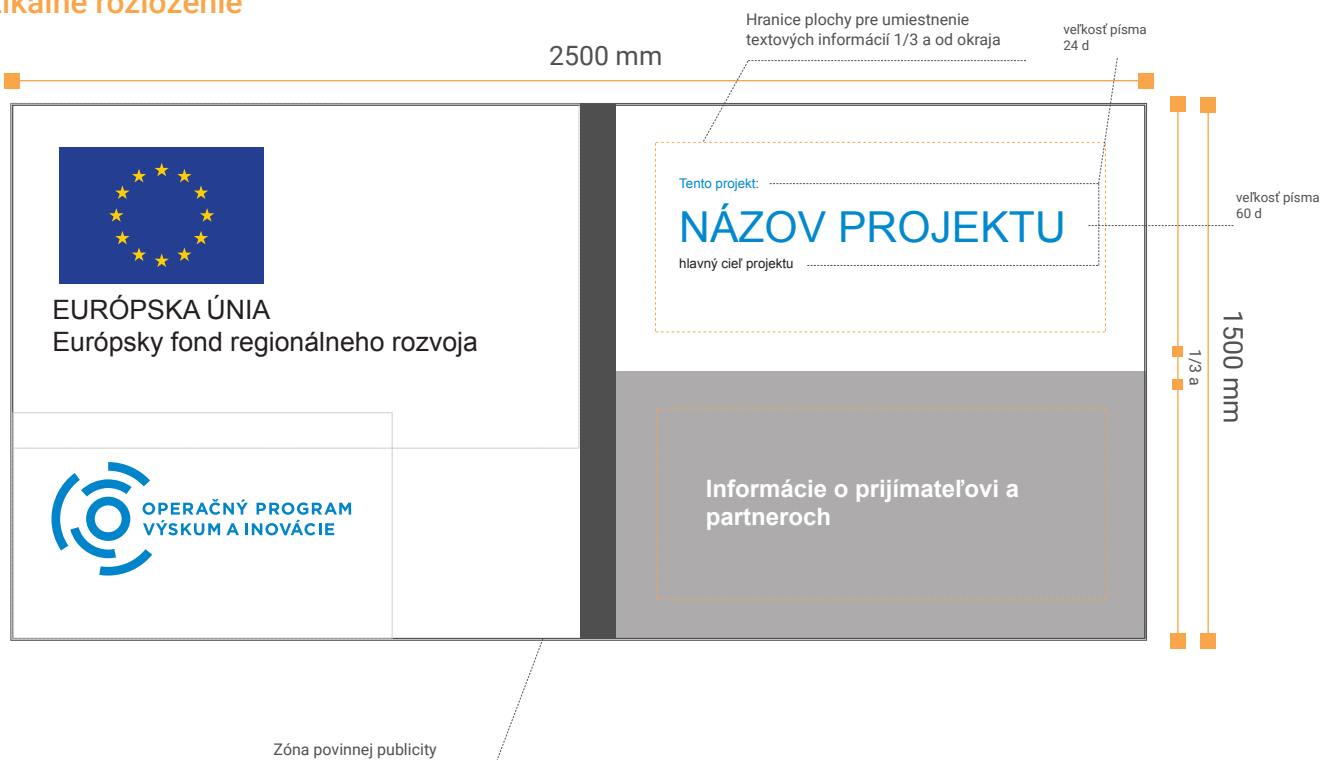

Rozdelenie hornej časti na dve polia je možné iba ak pomer výšky k šírke pútača prekročí pomer 2:3.

Polia s informáciami o projekte je možné nahradiť vizualizáciou, alebo fotografiou projektu, prípadne grafikou k danému projektu (neslúži na umiestnenie loga).

Veľkosť textu v jednotlivých riadkoch je stanovená iba parametricky, a to v násobku hodnoty „d“ (rovnaká pre celý pútač). Súčasne, ale nesmie byť text menší ako 8 bodov.

Vertikálne rozloženie

Toto rozloženie veľkoplošného pútača je odporúčané používať ak pomer výšky k šírke pútača prekročí pomer 2:3.

Pole s informáciami o projekte je možné nahradiť vizualizáciou, alebo fotografiou projektu, prípadne grafikou k danému projektu (neslúži na umiestnenie loga).

PLAGÁT A3

Rozloženie na šírku

Plagát bude obsahovať nasledujúce informácie:

- názov projektu/operácie,
- logo EÚ nesúce informácie o fonde a operačnom programe.

Tieto informácie musia zaberáť minimálne 25% plochy plagátu.

Minimálna veľkosť plagátu je A3, t.j. 297 x 420 mm.

Veľkosť textu v jednotlivých riadkoch je stanovená iba parametricky, a to v násobku hodnoty „d“ (rovnaká pre celý pútač). Súčasne, ale nesmie byť text menší ako 8 bodov.

PLAGÁT A3

Rozloženie na výšku

